

Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

kako je izmijenjena Protokolima 11 i 14

s Protokolima 1, 4, 6, 7, 12 i 13

BH version (as published
in three official languages in the Official Gazette)/
B-H version (ainsi que publiée
dans les trois langues officielles dans la Gazette officielle)

PrijevodTekst Konvencije sadrži izmjene u skladu s odredbama Protokola br. 14 (CETS, br. 194) od dana njegovog stupanja na snagu 1. juna 2010. godine.

Tekst Konvencije ranije je izmijenjen u skladu sa odredbama Protokola 3 (ETS, br. 45) koji je stupio na snagu 21. septembra 1970, Protokola 5 (ETS, br. 55) koji je stupio na snagu 20. decembra 1971, Protokola 8 (ETS, br. 118) koji je stupio na snagu 1. januara 1990. Sadrži također i tekst Protokola 2 (ETS, br. 44) koji je u skladu sa članom 5. stav 3. istog postao sastavni dio Konvencije nakon 21. septembra 1970. kada je stupio na snagu. Sve odredbe koje su bile mijenjane ili dodavane tim protokolima mijenjaju se Protokolom 11 (ETS, br. 155), od datuma njegovog stupanja na snagu 1. novembra 1998. Od tog datuma Protokol 9 (ETS, br. 140), koji je stupio na snagu 1. oktobra 1994, ukinut je, a Protokol 10 (ETS, br. 146) izgubio je svrhu.

Trenutni status potpisa i ratifikacija Konvencije i Protokola uz Konvenciju, kao i potpuna lista deklaracija i rezervi, dostupni su na <http://conventions.coe.int>

Sekretarijat Evropskog suda za ljudska prava
juni 2010.

Konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda

Rim, 4. novembra 1950.

Vlade potpisnice, kao članice Savjeta Evrope,

Generalna skupština Ujedinjenih naroda proglasila 10. decembra 1948. godine; Smatrajući da ova deklaracija ima za cilj da učini sigurnim univerzalno i stvarno priznavanje i poštovanje u njoj proklamiranih prava;

Smatrajući da je cilj Savjeta Evrope da se ostvari veće jedinstvo među njegovim članicama i da je jedan od načina postizanja tog cilja očuvanje i daljnje provođenje ljudskih prava i osnovnih sloboda; Potvrđujući ponovo svoju duboku vjeru u one osnovne slobode koje čine temelje pravde i mira u svijetu, a koje se s jedne strane najbolje štite stvarnom političkom demokracijom a s druge zajedničkim shvaćanjem i poštivanjem ljudskih prava

o kojima ovise;

Odlučne kao vlade evropskih zemalja s istim strijemljenjima i zajedničkim naslijeđem političkih tradicija, ideala, slobode i vladavine prava, da preduzmu prve korake ka zajedničkom provođenju određenih prava navedenih u Univerzalnoj deklaraciji;

Saglasile su se o slijedećem:

Član 1.

Obaveza poštovanja ljudskih prava

Visoke strane ugovornice jamče svim licima pod svojom jurisdikcijom prava i slobode utvrđene u Dijelu I. ove konvencije.

Dio I

Prava i slobode

Član 2.

Pravo na život

1 Pravo na život svakog čovjeka zaštićeno je zakonom. Niko ne može biti namjerno lišen života, osim kod izvršenja smrtne kazne po presudi suda, kojom je proglašen krivim za zločin za koji je ova kazna predviđena zakonom.

2 Lišenje života nije u suprotnosti sa ovim članom ako proizilazi iz upotrebe sile koja je apsolutno neophodna:

- a u odbrani svakog pojedinca od nezakonitog nasilja;
- b prilikom zakonitog lišenja slobode ili sprječavanja bjekstva osobe koja je zakonito lišena slobode;
- c u akciji preduzetoj, u skladu sa zakonom, radi gušenja nemira ili pobune.

Član 3.

Zabrana mučenja

Niko neće biti podvrgnut torturi, neljudskom ili ponižavajućem postupku ili kažnjavanju.

Član 4.

Zabrana ropstva i prinudnog rada

- 1 Niko neće biti držan u ropstvu ili položaju ropske zavisnosti.
- 2 Niko neće biti primoravan da obavlja prinudni ili obavezni rad.
- 3 Za potrebe ovog člana izraz "prinudni ili obavezni rad" ne uključuje:
 - a bilo koji rad koji se normalno zahtijeva od osobe koja se nalazi u zatvoru u skladu sa odredbama člana 5. ove konvencije, ili za vrijeme uvjetnog otpusta;

b bilo koju službu vojne prirode ili, u slučaju odbijanja služenja vojne obaveze u zemljama gdje se to dozvoljava, bilo koju drugu službu umjesto obaveznog služenja vojne obaveze;

c bilo koju službu koja se zahtijeva u slučaju izvanredne situacije ili katastrofe koja ugrožava život ili blagostanje zajednice;

d bilo koji rad ili službu koji su dio uobičajenih građanskih obaveza.

Član 5.

Pravo na slobodu i sigurnost

1 Svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Niko ne smije biti lišen slobode izuzev u niže navedenim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:

a zakonitog lišenja slobode po presudi nadležnog suda;

b zakonitog hapšenja ili lišenja slobode zbog nepovinovanja zakonitom nalogu suda ili u cilju osiguranja izvršenja bilo koje obaveze propisane zakonom;

c zakonitog hapšenja ili lišenja slobode radi privođenja nadležnoj sudskoj vlasti, kada postoji opravdana sumnja da je ta osoba izvršila krivično djelo ili kada postoje valjani razlozi da se osoba sprječiti da izvrši krivično djelo ili da, nakon izvršenja krivičnog djela, pobjegne;

d lišenja slobode maloljetnika, prema zakonitom nalogu, radi odgajanja pod nadzorom ili zakonitog pritvaranja zbog privođenja nadležnoj vlasti;

e zakonitog lišenja slobode osoba da bi se spriječilo širenje neke zarazne bolesti, pritvaranja mentalno oboljelih osoba, alkoholičara ili narkomana ili skitnica;

f zakonitog hapšenja ili lišenja slobode osobe u cilju sprječavanja ilegalnog ulaska u zemlju ili osobe protiv koje je u toku postupak deportacije ili ekstradicije.

2 Svako ko je uhapšen bit će odmah obaviješten, na jeziku koji razumije, o razlozima hapšenja i o svim optužbama protiv njega.

3 Svako ko je uhapšen ili lišen slobode prema odredbama stava 1(c) ovog člana mora odmah biti izveden pred sudiju ili drugo službeno lice zakonom ovlašteno da vrši sudsku vlast i mora imati pravo na suđenje u razumnom roku ili na puš-

tanje na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može se uvjetovati garancijama o pojavljivanju na suđenju.

4 Svako kome je uskraćena sloboda hapšenjem ili lišavanjem slobode ima pravo uložiti žalbu sudu kako bi sud, u kratkom roku, razmotrio zakonitost lišavanja slobode i ukoliko ono nije bilo zakonito naložio oslobađanje.

5 Svako ko je bio žrtva hapšenja ili lišavanja slobode protivno odredbama ovog člana ima pravo na obeštećenje.

Član 6.

Pravo na pravično suđenje

1 Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloljetnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao nanijeti štetu interesima pravde.

2 Svako ko je optužen za krivično djelo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže.

3 Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:

a da odmah, na jeziku koji razumije, bude podrobno obaviješten o prirodi i razlogu optužbe protiv njega;

b da mu se osiguraju vrijeme i uvjeti neophodni za pripremanje odbrane;

c da se brani sam ili uz pomoć branioca koga sam izabere ili da, ukoliko ne raspolaže sredstvima da plati branioca, da ga dobije besplatno, kada to nalažu interesi pravde;

d da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svjedoka odbrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoka optužbe;

e da koristi besplatnu pomoć tumača ukoliko ne razumije ili ne govori jezik koji se koristi na sudu.

Član 7.

Kažnjavanje samo na osnovu zakona

1 Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

2 Ovaj član ne utječe na suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe koja je kriva za činjenje ili nečinjenje, ako je to djelo u vrijeme izvršenja predstavljalo krivično djelo prema općim pravnim načelima priznatim kod civiliziranih naroda.

Član 8.

Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života

1 Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

2 Javna vlast se ne miješa u vršenje ovog prava, osim ako je takvo miješanje predviđeno zakonom i ako je to neophodna mjera u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, ekonomske dobrobiti zemlje, sprječavanja nereda ili sprječavanja zločina, zaštite zdravlja i morala ili zaštite prava i sloboda drugih.

Član 9.

Sloboda misli, savjesti i vjeroispovijesti

1 Svako ima pravo na slobodu misli, savjesti i vjere: ovo pravo uključuje slobodu da promjeni vjeru ili uvjerenje i slobodu, sam ili zajedno sa drugima i javno ili privatno, da manifestira svoju vjeru ili uvjerenje, obredom, propovijedanjem i vršenjem vjerskih dužnosti i rituala.

2 Sloboda manifestiranja svoje vjere ili svojih uvjerenja će podlijegati samo onim ograničenjima predviđenim zakonom i koja su neophodna u demokratskom društvu u interesu javne sigurnosti, zaštite javnog poretka, zdravlja ili morala ili zaštite prava i sloboda drugih.

Član 10.

Sloboda izražavanja

1 Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu mišljenja i slobodu primanja i prenošenja informacija i ideja, bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprječava države da zahtijevaju dozvole za rad od radio, televizijskih i filmskih kompanija.

2 Ostvarivanje ovih sloboda, budući da uključuje obaveze i odgovornosti, može podlijegati takvim formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili sankcijama predviđenim zakonom i koje neophodne u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, sprječavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja i morala, ugleda ili prava drugih, sprječavanja širenja povjerljivih informacija ili u interesu očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.

Član 11.

Sloboda okupljanja i udruživanja

1 Svako ima pravo na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja s drugima, uključujući i pravo osnivanja sindikata i pridruživanja sindikatima zbog zaštite svojih interesa.

2 Ova prava neće biti ograničena izuzev na način propisan zakonom i koji je neohodan u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti ili javne sigurnosti, u cilju sprječavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja ili morala ili zaštite prava sloboda drugih. Ovim članom se ne zabranjuje uvođenje zakonitih ograničenja na ona prava koja uživaju pripadnici oružanih snaga, policije ili državne administracije.

Član 12.

Pravo na sklapanje braka

Od trenutka kada postanu sposobni za brak, muškarac i žena imaju pravo da stupe u brak i zasnuju porodicu prema nacionalnim zakonima kojima se regulira ostvarivanje ovog prava.

Član 13.

Pravo na djelotvorni pravni lijek

Svako čija su prava i slobode, priznata ovom konvencijom, narušena ima pravo na pravni lijek pred nacionalnim vlastima, čak i onda kada su povredu ovih prava i sloboda učinila lica u vršenju svoje službene dužnosti.

Član 14.

Zabrana diskriminacije

Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.

Član 15.

Odstupanje u vanrednim okolnostima

1 U doba rata ili druge javne opasnosti koja prijete opstanku nacije, svaka visoka strana ugovornica može preduzeti mjere koje odstupaju od njenih obaveza po ovoj konvenciji, i to u najnužnijoj mjeri koju zahtijeva hitnost situacije, s tim da takve mjere ne budu u neskladu s njenim drugim obavezama prema međunarodnom pravu.

2 Prethodna odredba ne dopušta odstupanje od člana 2. osim u pogledu smrti prouzrokovane zakonitim ratnim postupcima, ili člana 3. i 4, stav 1. i člana 7.

3 Svaka visoka strana ugovornica koja

koristi svoje pravo da odstupi od odredbi Konvencije obavještava u potpunosti Generalnog sekretara Savjeta Evrope o mjerama koje preduzima i razlozima za njih. Ona, također, obavještava Generalnog sekretara Savjeta Evrope kada takve mjere prestaju djelovati i kada se odredbe Konvencije ponovo počinju u potpunosti primjenjivati.

Član 16.

Ograničenja političke aktivnosti stranaca

Nijedna od odredbi iz članova 10, 11. i 14. neće se tumačiti tako da sprječava visoke strane ugovornice da ograničavaju političku djelatnost stranaca.

Član 17.

Zabrana zloupotrebe prava

Ništa u ovoj konvenciji ne može se tumačiti tako da podrazumijeva pravo bilo koje države, grupe ili lica da se upuste u neku djelatnost ili izvrše neki čin koji je usmjeren na poništavanje bilo kog od navedenih prava i sloboda ili na njihovo ograničavanje u većoj mjeri od one koja je predviđena Konvencijom.

Član 18.

Granice korišćenja ograničenja prava

Ograničenja za navedena prava i slobode, dozvoljena prema ovoj konvenciji, neće se primjenjivati u bilo koje druge svrhe osim onih za koje su predviđena.

Dio II

Evropski sud za ljudska prava

Član 19.

Uspostavljanje Suda

Da bi se osiguralo poštivanje obaveza koje su visoke strane ugovornice u Konvenciji i njenim protokolima preuzele, bit će uspostavljen Evropski sud za ljudska

prava (u daljem tekstu "Sud"). Sud će djelovati na trajnoj osnovi.

Član 20.

Broj sudija

Broj sudija koje će sačinjavati Sud bit će jednak broju visokih strana ugovornica.

Član 21.

Uvjeti za obavljanje službe

1 Sudije moraju imati visoki moralni ugled i posjedovati kvalifikacije potrebne za obavljanje visokih sudskih funkcija, odnosno biti priznati pravni stručnjaci.

2 Sudije djeluju u ličnom svojstvu.

3 Tokom svog mandata sudije se ne mogu baviti poslovima koji su inkompatibilni s njihovom nezavisnošću, nepristrasnošću ili zahtjevima stalne službe; sva pitanja u vezi s primjenom ovog stava rješava Sud.

Član 22.

Izbor sudija

U odnosu na svaku visoku stranu ugovornicu sudije bira Parlamentarna skupština većinom glasova sa liste od tri kandidata koje imenuje visoka strana ugovornica.

Član 23.

Mandat i razrješenje

1 Sudije se biraju na period od devet godina. Oni se ne mogu ponovo birati.

2 Sudiji mandat ističe kada napuni sedamdeset godina starosti.

3 Sudije ostaju na dužnosti dok ne budu zamijenjeni. Međutim oni nastavljaju da rade na predmetima koje su već uzeli na razmatranje.

4 Sudija se ne može razriješiti svoje funkcije dok ostale sudije ne odluče dvoćrećinskom većinom da taj sudija više ne ispunjava potrebne uvjete.

Član 24.

Sekretarijat i izvjestitelji

1 Sud ima sekretarijat čija se funkcija i organizacija određuje Poslovníkom Suda.

2 Kada zasjeda sudija pojedinac, Suda pomažu izvjestitelji koji rade pod nadležnošću predsjednika Suda. Oni čine dio sekretarijata Suda

Član 25.

Sud na plenarnoj sjednici

Sud u Plenumu:

a bira predsjednika i jednog ili dva potpredsjednika Suda na period od tri godine; oni se mogu ponovo birati;

b ustanovljava vijeća za utvrđeni vremenski period;

c bira predsjednike vijeća suda; oni se mogu ponovo birati;

d usvaja poslovnik Suda;

e bira sekretara Suda i jednog ili više njegovih zamjenika;

f postavlja bilo koji zahtjev na osnovu člana 26., stav 2.

Član 26.

Sudija pojedinac, komiteti, vijeća i Veliko vijeće

1 Za razmatranje slučajeva pred Sudom, Sud zasjeda kao sudija pojedinac, komitet od tri sudije, vijeće od sedam sudija i Veliko vijeće od sedamnaest sudija. Vijeća Suda uspostavljaju komitete na određen vremenski period.

2 Na zahtjev Suda na plenarnoj sjednici, Komitet ministara može, jednoglasnom odlukom i na određen period, smanjiti broj sudija u vijećima na pet.

3 Kada zasjeda kao sudija pojedinac, taj sudija ne razmatra niti jedan zahtjev protiv Visoke strane ugovornice u čije ime je izabran.

4 Sudija izabran u ime zainteresirane Visoke strane ugovornice učestvuje u radu kao ex officio član vijeća ili Velikog vijeća. Ukoliko nema nijednog ili ukoliko taj sudija ne može prisustvovati, u svojstvu sudije učestvuje osoba koju izabere predsjednik Suda sa unaprijed priložene liste od strane te ugovornice.

5 U sastav Velikog vijeća takođe ulaze predsjednik Suda, potpredsjednici, predsjednici vijeća i druge sudije u skladu sa Poslovníkom Suda. Kada se predmet na osnovu člana 43. iznese pred Veliko vijeće, nijedan sudija iz vijeća koje je donijelo presudu neće učestvovati u radu Velikog vijeća, osim predsjednika vijeća i sudije koji je predstavljao zainteresiranu Visoku članicu ugovornicu.

Član 27.

Nadležnost sudije pojedinca

1 Sudija pojedinac može proglasiti neprihvatljivim ili ga brisati sa sudske liste predmeta zahtjev podnesen na osnovu člana 34. u slučajevima kada se takva odluka može donijeti bez daljnjeg razmatranja.

2 Odluka je konačna.

3 Ukoliko sudija pojedinac ne proglašuje zahtjev neprihvatljivim niti ga briše sa sudske liste predmeta, on ga dostavlja komitetu ili vijeću na daljnje razmatranje

Član 28.

Nadležnost komiteta

1 Po pitanju zahtjeva podnesenog na osnovu člana 34., komitet može jednoglasnom odlukom:

a proglasiti ga neprihvatljivim ili ga brisati sa sudske liste predmeta, u slučajevima gdje se takva odluka može donijeti bez daljnjeg razmatranja; ili

b proglasiti ga prihvatljivim i u isto vrijeme donijeti presudu po meritumu, ukoliko je osnovno pitanje slučaja, koji se tiče interpretacije ili primjene Konvencije ili dodatnih protokola, već predmet dobro uspostavljenog precedentnog prava Suda.

2 Odluke i presude iz stava 1. su konačne.

3 Ukoliko sudija izabran u ime zainteresirane visoke strane ugovornice nije član komiteta, komitet može u bilo kojoj fazi postupka pozvati tog sudiju da učestvuje umjesto jednog od članova komiteta, poštujući sve relevantne faktore, uključujući i to da li je ugovorna strana priložila zahtjev za proceduru na osnovu stava 1.b

Član 29.

Odluke vijeća o prihvatljivosti i osnovanosti

1 Ukoliko nije donesena nikakva odluka na osnovu člana 27. ili 28., niti donesena presuda na osnovu člana 28., vijeće će odlučiti o prihvatljivosti i meritumu pojedinačnih zahtjeva podnesenih na osnovu člana 34. Odluka o prihvatljivosti se može donijeti posebno.

2 Vijeće odlučuje o prihvatljivosti i osnovanosti međunarodnih predstavki podnijetih na osnovu člana 33. Odluka o prihvatljivosti se donosi posebno, osim ako Sud, u posebnim slučajevima, ne odluči drugačije.

Član 30.

Ustupanje nadležnosti Velikom vijeću

Ako se povodom predmeta koji vijeće razmatra pokrene neko ozbiljno pitanje od značaja za tumačenje Konvencije ili protokola uz nju, ili ako rješenje pitanja pred vijećem može da dovede do rezultata koji nije u saglasnosti s nekom prethodno donijetom odlukom Suda, vijeće može sve dok ne donese presudu, da ustupi nadležnost Velikom vijeću, izuzev kada se tome protivi jedna od stranaka u sporu.

Član 31.

Ovlašćenje Velikog vijeća

Veliko vijeće:

a odlučuje o predstavkama podnijetim na osnovu člana 33. ili člana 34, kada mu neko vijeće ustupi nadležnost na osnovu člana 30. ili kada mu je predmet upućen na osnovu člana 43;

b odlučuje o pitanjima dostavljenim Sudu od strane Komiteta ministara u skladu sa članom 46., stav 4; i

c razmatra zahtjeve za savjetodavna mišljenja podnijeta na osnovu člana 47.

Član 32.

Nadležnost Suda

1 Nadležnost Suda se proteže na sva pitanja koja se tiču tumačenja i primjene ove konvencije i protokola uz nju, a koja su mu upućena na osnovu člana 33, 34, 46 i 47.

2 U slučaju spora da li je Sud nadležan, odlučuje Sud.

Član 33.

Međunarodni sporovi

Svaka visoka strana ugovornica može ukazati Sudu na svaku povredu odredbi Konvencije ili protokola uz nju koju je navodno počinila neka druga strana ugovornica.

Član 34.

Pojedinačne predstavke

Sud može da prima predstavke od svake osobe, nevladine organizacije ili grupe lica koji tvrde da su žrtve povrede prava

ustanovljenih Konvencijom ili protokolima uz nju, učinjene od strane neke visoke strane ugovornice. Visoke strane ugovornice obavezuju se da ni na koji način ne ometaju stvarno rješenje ovog prava.

Član 35.

Uvjeti prihvatljivosti

1 Sud može uzeti predmet u postupak tek kada se iscrpe svi unutrašnji pravni lijekovi, u skladu sa općepriznatim načelima međunarodnog prava, i u roku od šest mjeseci od dana kada je donijeta pravosnažna odluka.

2 Sud ne postupa po pojedinačnoj predstavi podnijetoj na osnovu člana 34. koja je:

a) anonimna; ili

b) u suštini istovjetna s pitanjem koje je sud već razmatrao, ili koja je već podnijeta nekoj drugoj međunarodnoj instanci radi ispitivanja, odnosno rješavanja, a ne sadrži nove relevantne činjenice.

3 Sud proglašava neprihvatljivim bilo koji pojedinačni zahtjev priložen na osnovu člana 34. ukoliko smatra da:

a se zahtjev ne slaže sa odredbama Konvencije ili dodatnih protokola uz Konvenciju, očigledno je neosnovan ili zloupotrebljava pravo na podnošenje pojedinačnih zahtjeva; ili

b podnosioc zahtjeva nije pretrpio značajnu štetu, osim ako poštivanje ljudskih prava kao što je definisano Konvencijom i njenim protokolima ne zahtijeva razmatranje zahtjeva po meritumu i osigurava da se po ovoj osnovi niti jedan slučaj ne može odbiti a da ga nije na vrijeme razmotrio domaći sud.

4 Sud odbacuje svaku predstavku koju smatra neprihvatljivom u smislu ovog člana. On to može učiniti u svakoj fazi postupka.

Član 36.

Intervencija treće strane

1 Visoka strana ugovornica čiji je podnositelj predstavke državljanin ima pravo da podnese pisani podnesak i učestvuje u saslušanju u svim predmetima pred vijećem ili Velikim vijećem.

2 Predsjednik Suda može u interesu ispravnog postupanja pozvati visoku stranu ugovornicu koja nije strana u po-

stupku ili svako zainteresirano lice koje nije podnositelj predstavke da podnesu pisani podnesak ili uzmu učešća u saslušanju.

3 U svim predmetima iznesenim pred vijećem ili Velikim vijećem, Vijeće evropskog Komesara za ljudska prava može priložiti pisane komentare i učestvovati u saslušanjima.

Član 37.

Skidanje predstavi

1 Sud u svakoj fazi postupka može odlučiti da skine predstavku sa liste predmeta ako se na osnovu okolnosti može zaključiti:

a da podnositelj predstavke ne namjerava da dalje učestvuje u postupku; ili

b da je predmet razriješen; ili

c da iz svakog drugog razloga koji Sud utvrdi nije više opravdano nastaviti sa ispitivanjem predstavke.

Međutim, Sud nastavlja s ispitivanjem predstavke ako je to potrebno radi poštovanja ljudskih prava ustanovljenih Konvencijom i protokolima uz nju.

2 Sud može odlučiti da predstavku vrati na svoju listu predmeta ako smatra da okolnosti to opravdavaju.

Član 38.

Razmatranje slučajeva

Sud razmatra slučaj zajedno sa predstavnicima ugovorenih strana i, ukoliko je potrebno, preuzima istragu, za čije će mu učinkovito izvršenje visoke strane ugovornice u pitanju pružiti sve potrebne olakšice.

Član 39.

Nagodbe pred Sudom

1 U bilo kojoj fazi postupka, Sud se može staviti na raspolaganje zainteresiranim stranama po pitanju postizanja nagodbe zasnovane na poštivanju ljudskih prava utvrđenih Konvencijom I njenim protokolima.

2 Postupci koji se vode na osnovu stava 1. su povjerljive prirode.

3 Ako je postignuta nagodba, Sud briše slučaj sa sudske liste slučajeva odlukom koja sadrži kratak opis činjenica i postignutog rješenja.

4 Ova Odluka se dostavlja Komitetu

ministara, koji nadgleda izvršenje uvjeta iz nagodbe kao što je navedeno u odluci.

Član 40.

Javna rasprava i pristup dokumentima

1 Rasprave su javne, osim kada Sud u posebnim okolnostima odluči drukčije.

2 Dokumenti deponirani kod Sekretara dostupni su javnosti, osim kada predsjednik Suda odluči drukčije.

Član 41.

Pravično zadovoljstvo

Kada Sud utvrdi prekršaj Konvencije ili Protokola uz nju, a unutrašnje pravo visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo dijelomičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravično zadovoljenje oštećenoj stranci.

Član 42.

Presude vijeća

Presude vijeća postaju pravosnažne u skladu s odredbama člana 44, stav 2.

Član 43.

Obraćanje Velikom vijeću

1 U roku od tri mjeseca od dana donošenja presude vijeća svaka stranka može, u posebnim slučajevima, da zahtijeva da se predmet iznese pred Veliko vijeće.

2 Odbor od pet sudija Velikog vijeća prihvatit će zahtjev ako se predmet tiče nekog ozbiljnog pitanja vezanog za tumačenje Konvencije ili ozbiljnog pitanja od opće važnosti.

3 Ako odbor prihvati zahtjev, Veliko vijeće odlučuje o predmetu presudom.

Član 44.

Konačna presuda

1 Presuda Velikog vijeća je konačna.

2 Presuda vijeća postaje konačna:

a kada stranke izjave da neće zahtijevati da se predmet iznese pred Veliko vijeće; ili

b tri mjeseca poslije donošenja presude, ako se ne zatraži da se predmet iznese pred Veliko vijeće; ili

c kada odbor Velikog vijeća odbije zahtjev za razmatranje na osnovu čla-

na 43.

3 Konačna presuda se objavljuje.

Član 45.

Obrazloženje presuda i odluka

1 Obrazloženje se daje za presude i za odluke kojima se predstavka proglašava prihvatljivom ili neprihvatljivom.

2 Ako presuda u cijelosti ili u jednom svom dijelu ne predstavlja jednoglasno mišljenje sudija, svaki sudija ima pravo da iznese izdvojeno mišljenje.

Član 46.

Obaveznost i izvršenje presuda

1 Visoke strane ugovornice preuzimaju obavezu da se povinuju konačnoj presudi Suda u svakom predmetu u kome su stranke.

2 Konačna odluka Suda se dostavlja Komitetu ministara koji nadgleda njeno izvršenje.

3 Ukoliko Komitet ministara smatra da he nadgledanje izvršenja konačne presude ometeno problemom interpretacije presude, može uputiti predmet Sudu da donese odluku po pitanju interpretacije. Odluka o upućivanju se donosi dvotrećinskom većinom glasova imenovanih predstavnika u Komitetu.

4 Ukoliko Komitet ministara smatra da visoka strana ugovornica odbija da se povinuje konačnoj presudi u slučajevima gdje je ona učesnica, nakon upućivanja formalne obavijesti toj strani, odlukom donesenom dvotrećinskom većinom glasova imenovanih predstavnika Komiteta, upućuje upit Sudu o tome da li je ta strana ispunila svoju obavezu na osnovu stava 1.

5 Ukoliko Sud ustanovi povredu stava 1, on upućuje slučaj Komitetu ministara na razmatranje o poduzimanju mjera. Ukoliko Sud ustanovi da nema povrede stava 1, on upućuje slučaj Komitetu ministara koji zatvara slučaj.

Član 47.

Savjetodavna mišljenja

1 Na zahtjev Komiteta ministara Sud može da daje savjetodavna mišljenja o pravnim pitanjima koja se tiču tumačenja Konvencije i Protokola uz nju.

2 Takva mišljenja se ne mogu baviti

pitanjima koja se odnose na sadržaj ili obuhvat prava i sloboda ustanovljenih Dijelom i Konvencijom i protokolima uz nju, kao ni bilo kojim drugim pitanjem koje bi Sud ili Komitet ministara mogli da razmatraju u vezi s postupcima koji se mogu pokrenuti u skladu sa Konvencijom.

3 Za odluke Komiteta ministara da zahtijeva savjetodavno mišljenje Suda potrebna je većina glasova predstavnika koji učestvuju u radu Komiteta.

Član 48.

Savjetodavna nadležnost Suda

Sud odlučuje da li zahtjev za davanje savjetodavnog mišljenja koji podnese Komitet ministara spada u njegovu nadležnost određenu članom 47.

Član 49.

Obrazloženje savjetodavnih mišljenja

1 Savjetodavna mišljenja Suda se ob-

razlažu.

2 Ako savjetodavno mišljenje u cijelosti ili jednom svom dijelu ne predstavlja jednoglasno mišljenje sudija, svaki sudija ima pravo da iznese izdvojeno mišljenje.

3 Savjetodavna mišljenja Suda dostavljaju se Komitetu ministara.

Član 50.

Troškovi Suda

Troškove Suda snosi Savjet Evrope.

Član 51.

Privilegije i imuniteti sudija

Tokom vršenja svoje dužnosti sudije uživaju privilegije i imunitete predviđene članom 40. Statuta Savjeta Evrope i sporazumima donijetim na osnovu njega.

Dio III

Razne odredbe

Član 52.

Upiti Generalnom sekretaru

Po prijemu zahtjeva Generalnog sekretara Savjeta Evrope, svaka visoka strana ugovornica dostavlja traženo objašnjenje o načinu na koji se u njenom unutrašnjem pravu osigurava stvarna primjena svake od odredbi ove konvencije.

Član 53.

Osiguranje postojećih ljudskih prava

Ništa u ovoj konvenciji neće se tumačiti kao ograničavanje ili derogiranje bilo kojih ljudskih prava i osnovnih sloboda koje mogu biti osigurane zakonima bilo koje visoke strane ugovornice ili bilo kojim drugim sporazumom čija je ona članica.

Član 54.

Ovlašćenja Komiteta ministara

Ništa u ovoj konvenciji nije na štetu ovlasti Komiteta ministara utvrđenih Statutom Savjeta Evrope.

Član 55.

Isključenje drugih načina za rješavanje spora

Visoke strane ugovornice saglasile su se da se neće koristiti, osim u slučaju posebnog sporazuma, postojećim međusobnim ugovorima, konvencijama ili deklaracijama u cilju podnošenja putem žalbe na spor koji proizilazi iz tumačenja ili primjene ove konvencije da bi ga riješile drugim sredstvima rješavanja od onih predviđenih ovom konvencijom.

Član 56.

Teritorijalna primjena

1 Svaka država može, prilikom ratifikacije, ili u svako drugo vrijeme kasnije, izjaviti putem notifikacije upućene Generalnom sekretaru Savjeta Evrope da se ova konvencija, pod rezervom stava 4 ovog člana, primjenjuje na sve ili samo na neku teritoriju čiji su međunarodni odnosi u njenoj nadležnosti.

2 Konvencija će se primjenjivati na teritoriju ili teritorije navedene u notifikaciji poslije trideset dana od dana kada je notifikaciju primio Generalni sekretar Savjeta Evrope.

3 Odredbe ove konvencije bit će primijenjene na tim teritorijama, s dužnom pažnjom u odnosu na lokalne potrebe.

4 Svaka država koja je dala izjavu u skladu s prvim stavom ovog člana može, u svako doba kasnije, izjaviti, u ime jedne ili više teritorija na koje se ova izjava odnosi, da je Sud nadležan da prima podneske pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca u skladu sa članom 34. ove konvencije.

Član 57.

Rezerve

1 Svaka država može, prilikom potpisivanja ove konvencije ili deponiranja instrumenta o ratifikaciji, izjaviti određenu rezervu u vezi sa svakom pojedinom odredbom Konvencije, u mjeri u kojoj bilo koji zakon koji je na snazi na njenoj teritoriji nije u saglasnosti s tom odredbom. Ovaj član ne dozvoljava rezerve općeg karaktera.

2 Svaka rezerva izražena na osnovu ovog člana sadrži kratak prikaz zakona u pitanju.

Član 58.

Otkazivanje

1 Visoka strana ugovornica može otkazati ovu konvenciju samo po isteku roka od pet godina od dana kada je postala članica i šest mjeseci nakon obavi-

jesti sadržane u notifikaciji upućenoj Generalnom sekretaru Savjeta Evrope, koji o tome obavještava ostale visoke strane ugovornice.

2 To otkazivanje ne oslobađa visoku stranu ugovornicu na koju se ovo odnosi od, njenih obaveza prema ovoj konvenciji u pogledu bilo kog čina kojim bi se te obaveze kršile prije datuma stupanja ot-kaza na snagu.

3 Svaka visoka strana ugovornica koja prestaje da bude članica Savjeta Evrope prestaje da bude članica ove konvencije pod istim uvjetima.

4 Prema odredbama iz prethodnih stavova, Konvencija se može otkazati za svaku teritoriju na koju je primjenjivana na osnovu člana 56.

Član 59.

Potpis i ratifikacija

1 Ova konvencija je otvorena za potpisivanje članicama Savjeta Evrope. Ona podliježe ratifikaciji. Ratifikacije se deponiraju kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope.

2 Evropska unija može pristupiti ovoj Konvenciji.

3 Konvencija stupa na snagu pošto je deponirano deset instrumenata o ratifikaciji.

4 Za svaku potpisnicu koja ratifikaciju izvrši kasnije, Konvencija stupa na snagu danom deponiranja instrumenta o ratifikaciji.

5 Generalni sekretar Savjeta Evrope obavještava sve članice Savjeta Evrope o stupanju Konvencije na snagu, visokim stranama ugovornicama koje su je ratificirale i o deponiranju svakog instrumenta o ratifikaciji koje je kasnije izvršeno.

Sačinjeno u Rimu, 4. novembra 1950. godine, na francuskom i engleskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom jedinom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar dostavlja ovjere kopije svakoj potpisnici.

Protokol uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda ("Prvi protokol")

Pariz, 20. III. 1952

Vlade potpisnice, kao članice Savjeta Evrope:

Rješene da preduzmu korake kako bi osigurale zajedničko provođenje određenih prava i sloboda koje već nisu uključene u Dio I. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"),
Sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1.

Zaštita imovine

Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

Član 2.

Pravo na obrazovanje

Niko ne može biti lišen prava na obrazovanje. U vršenju svih svojih funkcija u oblasti obrazovanja i nastave država poštuje pravo roditelja da osiguraju takvo obrazovanje i nastavu koji su u skladu sa njihovim vlastitim vjerskim i filozofskim uvjerenjima.

Član 3.

Pravo na slobodne izbore

Visoke strane ugovornice se obavezuju da u primjerenim vremenskim razmacima održavaju slobodne izbore s tajnim glasanjem, pod uvjetima koji osiguravaju slobodno izražavanje mišljenja naroda pri izboru zakonodavnih tijela.

Član 4.

Teritorijalna primjena

Svaka visoka strana ugovornica može prilikom potpisivanja ili ratifikacije, ili u svako doba poslije toga, dostaviti Generalnom sekretaru Vijeća Evrope izjavu o tome u kom obimu prihvata da se odredbe ovog protokola primjenjuju na teritorijama za čije je međunarodne odnose odgovorna, a koje su navedene u izjavi.

Svaka visoka strana ugovornica koja je dostavila takvu izjavu u smislu prethodnog stava može prema potrebi dostaviti novu izjavu kojom mijenja uvjete sadržane u ranijoj izjavi ili ukida primjenu odredbi ovog protokola u odnosu na bilo koju teritoriju.

Izjava data u skladu sa ovim članom smatra se kao da je data u skladu sa stavom 1, člana 56. Konvencije.

Član 5.

Odnos prema Konvenciji

Visoke strane ugovornice smatraju odredbe članova 1, 2, 3. i 4. ovog protokola kao dodatne članove Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

Član 6.

Potpis i ratifikacija

Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Vijeća Evrope potpisnicama Konvencije; on se ratificira istovremeno ili poslije ratifikacije Konvencije. On stupa na snagu poslije deponiranja deset instrumenata o ratifikaciji. U pogledu svake potpisnice koja ga bude ratificirala poslije toga, Protokol stupa na snagu na datum deponiranja instrumenta o ratifikaciji.

Instrumenti o ratifikaciji deponiraju se kod Generalnog sekretara Vijeća Evrope, koji će sve članice obavijestiti o onim članicama koje su izvršile ratifikaciju.

Sačinjeno u Parizu dana 20. marta 1952. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji

se deponira u arhivama Vijeća Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

Protokol broj 4. uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda kojim se osiguravaju određena prava i slobode koje nisu uključene u Konvenciju i Prvi protokol uz nju

Strasbourg, 16. IX. 1963

Vlade potpisnice, kao članice Savjeta Evrope:

Rješene da preduzmu korake kako bi osigurale zajedničko provođenje određenih prava i sloboda koje već nisu uključene u Dio I. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"), i u članove 1. do 3. Prvog protokola uz Konvenciju, potpisanog u Parizu 20. marta 1952, Sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1.

Zabrana dužničkog zatvora

Niko se ne može lišiti slobode samo zato što nije u stanju da ispuni ugovornu obavezu.

Član 2.

Sloboda kretanja

1 Svako ko se zakonito nalazi na teritoriji jedne države ima, na toj teritoriji, pravo na slobodu kretanja i slobodu izbora boravišta.

2 Svako je slobodan da napusti bilo koju zemlju, uključujući i vlastitu.

3 Nikakva ograničenja ne mogu se postaviti u odnosu na ostvarivanje ovih prava osim onih koja su u skladu sa zakonom i koja su nužna u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti ili javne sigurnosti, radi očuvanja javnog poretka, za sprječavanje kriminala, za zaštitu morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

4 Prava iz stava 1. mogu se također, u posebnim oblastima ograničiti u skladu sa zakonom i opravdati javnim interesom u demokratskom društvu.

Član 3.

Zabrana protjerivanja vlastitih državljana

1 Niko ne može biti protjeran, bilo pojedinačnom ili kolektivnom mjerom, s teritorije države čiji je državljanin.

2 Niko ne može biti lišen prava da uđe na teritoriju države čiji je državljanin.

Član 4.

Zabrana grupnog protjerivanja stranaca

Zabranjeno je kolektivno protjerivanje stranaca.

Član 5.

Teritorijalna primjena

1 Svaka visoka strana ugovornica može prilikom potpisivanja ili ratifikacije ovog protokola, ili u svako doba poslije toga, dostaviti Generalnom sekretaru Savjeta Evrope izjavu o tome u kom obimu prihvata da se odredbe ovog protokola primjenjuju na teritorijama za čije je međunarodne odnose odgovorna, a koje je navela u izjavi.

2 Svaka visoka strana ugovornica koja je dostavila takvu izjavu u smislu prethodnog stava može prema potrebi dostaviti novu izjavu kojom mijenja uvjete sadržane u ranijoj izjavi ili ukida primjenu odredbi ovog protokola u odnosu na bilo koju teritoriju.

3 Izjava data u skladu sa ovim članom smatra se kao da je data u skladu sa stavom 1, člana 56. Konvencije.

4 Teritorija svake države na koju se primjenjuje ovaj protokol na osnovu ra-

tifikacije ili prihvatanja, i svaka teritorija na koju se ovaj protokol primjenjuje na osnovu izjave te države date na osnovu ovog člana, smatraju se odvojenim teritorijama u svrhe člana 2. i 3.

5 Svaka država koja je dala izjavu u skladu sa stavom 1 ili 2. ovog člana, može u svako vrijeme nakon toga, izjaviti u ime jedne ili više teritorija na koje se izjava odnosi da ona prihvata nadležnost Suda, da prima podneske od pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca, kako je utvrđeno u članu 34. ove konvencije u odnosu na sve ili bilo koji od članova 1. do 4. ovog protokola.

Član 6.

Odnos prema Konvenciji

Visoke strane ugovornice smatraju odredbe članova 1. do 5. ovog protokola kao dodatne članove Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

Član 7.

Potpis i ratifikacija

1 Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Evrope

potpisnicama Konvencije; on se ratificira istovremeno ili poslije ratifikacije Konvencije. On stupa na snagu poslije deponiranja pet instrumenata o ratifikaciji. U odnosu na svaku potpisnicu koja ga bude ratificirala poslije toga, Protokol stupa na snagu na datum deponiranja instrumenta o ratifikaciji.

2 Instrumenti o ratifikaciji deponiraju se kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope, koji će sve članice obavijestiti o onim članicama koje su izvršile ratifikaciju.

U potvrdu čega su dolje potpisani, propisno ovlašćeni u tom cilju, potpisali ovaj protokol.

Sačinjeno u Strasbourgu dana 16. septembra 1963. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

Protokol broj 6. uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda koji se odnosi na ukidanje smrtne kazne

Strasbourg, 28. IV. 1983

Države članice Savjeta Evrope, potpisnice ovog protokola uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"),
Smatrajući da promjene do kojih je došlo u nekoliko država članica Vijeća Evrope izražavaju opću težnju ka ukidanju smrtne kazne,
Sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1.

Ukidanje smrtne kazne

Smrtna kazna se ukida. Niko ne može osuditi na smrtnu kaznu ili pogubiti.

Član 2.

Smrtna kazna za vrijeme rata

Država može u svom zakonodavstvu da predvidi smrtnu kaznu za djela izvršena u doba rata ili neposredne ratne opasnosti; takva kazna primijenit će se samo u slučajevima predviđenim zakonom i u skladu sa njegovim odredbama. Država obaviještava Generalnog sekretara Savjeta Evrope o relevantnim odredbama tog zakona.

Član 3.

Zabrana odstupanja

Nijedna odredba ovog protokola ne može se ukinuti na osnovu člana 15. Konvencije.

Član 4.

Zabrana rezervi

Na odredbe ovog protokola ne mogu se stavljati rezerve na osnovu člana 57. Konvencije.

Član 5.

Teritorijalna primjena

1 Svaka država može prilikom potpisivanja ili deponiranja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju, da odredi teritoriju ili teritorije na koje se ovaj protokol primjenjuje.

2 Svaka država može u svako doba poslije toga, putem izjave upućene Generalnom sekretaru Savjeta Evrope da proširi primjenu ovog protokola na bilo koju drugu teritoriju navedenu u izjavi. U odnosu na takve teritorije Protokol stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi poslije datuma prijema takve izjave od strane Generalnog sekretara.

3 Svaka izjava sačinjena na osnovu prethodna dva stava može, u odnosu na teritorije navedene u takvoj izjavi, da se povuče izjavom Generalnom sekretaru. Povlačenje izjave ima djelovanje od prvog dana u mjesecu koj slijedi nakon dana kada je Generalni sekretar primio takvo obavještenje.

Član 6.

Odnos prema Konvenciji

U odnosu na države članice odredbe članova 1. do 5. ovog protokola smatraju se dodatnim članovima Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

Član 7.

Potpis i ratifikacija

1 Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Evrope potpisnicama Konvencije; on podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju. Država članica Savjeta Evrope ne može da ratificira, prihvati ili potvrdi ovaj pro-

tokol ako nije istovremeno ili prethodno ratificirala Konvenciju.

2 Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju deponiraju se kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope.

Član 8.

Stupanje na snagu

1 Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije dana kada je pet država članica Savjeta Evrope izrazilo svoj pristanak da su vezane ovim protokolom u skladu sa odredbama člana 7.

2 U odnosu na svaku državu članicu koja poslije toga izrazi svoj pristanak da je njime obavezna, Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije datuma deponiranja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju.

Član 9.

Funkcije depozitara

Generalni sekretar Savjeta Evrope obavještava države članice Savjeta o:

- a svakom potpisu;
- b deponiranje svakog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju;
- c svakom datumu stupanja na snagu ovog protokola u skladu sa članovima 5. i 8;
- d svakom drugom aktu, notifikaciji ili saopćenju u vezi s ovim protokolom.

U potvrdu čega su dolje potpisani, propisno ovlašćeni za tu svrhu, potpisali ovaj protokol.

Sačinjeno u Strasbourgu dana 28. aprila 1983. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

Protokol broj 7. uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda

Strasbourg, 22. XI. 1984

Države potpisnice, članice Savjeta Evrope,

Rješene da preduzmu korake kako bi osigurale zajedničko provođenje određenih prava i sloboda putem Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"),
Sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1.

Proceduralne zaštite u vezi sa protjerivanjem stranaca

1 Stranac koji zakonito boravi na teritoriji jedne države ne može se iz nje protjerati, osim na osnovu odluke donijete u skladu sa zakonom, i ima pravo:

- a da podnese razloge protiv svog protjerivanja;
- b da se njegov predmet preispita; i
- c da u te svrhe bude zastupan pred nadležnim organom ili licem ili licima koja taj organ odredi.

2 Stranac se može protjerati i prije nego što iskoristi svoje pravo na osnovu stava 1. a, b i c ovog člana, ako je protjerivanje nužno u interesu javnog poretka ili se zasniva na razlozima nacionalne sigurnosti.

Član 2.

Pravo na žalbu u krivičnim stvarima

1 Svako ko je odlukom suda osuđen za krivično djelo ima pravo da njegovu osudu ili kaznu preispita viši sud. Ostvarivanje ovog prava, uključujući i osnove za njegovo korištenje, uređuje se zakonom.

2 Ovo pravo može podlijegati izuzecima u odnosu na djela manjeg značaja, koja su određena zakonom, ili u slučajevima kada je licu u pitanju u prvom stepenu sudio najviši sud ili je bilo osuđeno na osnovu žalbe na oslobađajuću presudu.

Član 3.

Naknada za pogrešnu presudu

Ako je neko lice bilo pravosnažnom pre-

sudom osuđeno zbog krivičnog djela i ako je kasnije njegova presuda bila ukinuta ili je bio pomilovan zbog toga što neka nova ili novootkrivena činjenica neosporno ukazuje da se radilo o sudskoj grešci, lice koje je pretrpjelo kaznu kao posljedicu takve osude dobit će naknadu u skladu sa zakonom ili praksom dotične države, osim ako se ne dokaže da je ono u potpunosti ili djelomično odgovorno za to što nepoznata činjenica nije blagovremeno otkrivena.

Član 4.

Pravo da se ne bude suđen ili kažnjen dvaput po istom predmetu

1 Nikome se ne može suditi niti se može ponovo kazniti u krivičnom postupku u nadležnosti iste države za djelo zbog koga je već bio pravosnažno oslobođen ili osuđen u skladu sa zakonom i krivičnim postupkom te države.

2 Odredbe prethodnog stava ne sprječavaju obnovu postupka u skladu sa zakonom i krivičnim postupkom date države, ako postoje dokazi o novim ili novootkrivenim činjenicama, ili ako je u ranijem postupku došlo do bitne povrede koja je mogla da utiče na njegov ishod.

3 Ovaj se član ne može staviti van snage na osnovu člana 15. Konvencije.

Član 5.

Jednakost supružnika

U vezi s brakom, u toku braka i u slučaju njegovog raskida, supružnici imaju jednaka prava i odgovornosti u pogledu privatno-pravnog karaktera međusobno i u svom odnosu prema djeci, pri sklapanju braka, za vrijeme braka i u slučaju raskida. Ovim članom države ne sprječavaju preduzimanje takvih mjera koje su neophodne u interesu djece.

Član 6.

Teritorijalna primjena

1 Svaka država može prilikom potpisivanja ili deponiranja instrumenta o rati-

fikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju, da odredi teritoriju ili teritorije na koje se ovaj protokol primjenjuje i da navede mjeru do koje se obavezuje da će njegove odredbe primjenjivati na toj teritoriji ili teritorijama.

2 Svaka država može u svako doba poslije toga, putem izjave upućene Generalnom sekretaru Savjeta Evrope da proširi primjenu ovog protokola na bilo koju drugu teritoriju navedenu u izjavi. U odnosu na takve teritorije Protokol stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka od perioda od dva mjeseca kada Generalni sekretar primi takvu izjavu.

3 Svaka izjava sačinjena na osnovu prethodna dva člana može, u odnosu na svaku teritoriju navedenu u takvoj izjavi, da se povuče ili izmijeni, notifikacijom upućenoj Generalnom sekretaru. Povlačenje ili izmjena stupa na snagu od prvog dana u mjesecu nakon isteka dvomjesečnog perioda od datuma kada Generalni sekretar primi takvu notifikaciju.

4 Izjava data u skladu sa ovim članom smatrat će se kao da je data u skladu sa stavom 1. člana 56. Konvencije.

5 Teritorija svake države na koju se primjenjuje ovaj protokol na osnovu ratifikacije, prihvatanja ili potvrđivanja, i svaka teritorija na koju se ovaj protokol primjenjuje na osnovu izjave te države na osnovu ovog člana, mogu se smatrati odvojenim teritorijama u svrhu člana 1.

6 Svaka država koja je dala izjavu u skladu sa stavom 1 ili 2. ovog člana, može u svako vrijeme nakon toga izjaviti u ime jedne ili više teritorija na koje se izjava odnosi da ona prihvata nadležnost Suda, da prima podneske od pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca, kako je utvrđeno u članu 34. ove konvencije u odnosu na sve ili bilo koji od članova 1 do 5. ovog protokola.

Član 7.

Odnos prema Konvenciji

U odnosu na države članice odredbe članova 1. do 6. ovog protokola smatraju se dodatnim članovima Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

Član 8.

Potpis i ratifikacija

Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Evrope potpisnicama Konvencije. On se ratificira, prihvata ili odobrava. Država članica Savjeta Evrope ne može da ratificira, prihvati ili odobri ovaj protokol ako nije prethodno ili istovremeno ratificirala Konvenciju. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja se deponiraju kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope.

Član 9.

Stupanje na snagu

1 Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka dvomjesečnog perioda od dana kada je sedam država članica Savjeta Evrope izrazilo svoj pristanak da su vezane ovim protokolom u skladu sa odredbama člana 8.

2 U odnosu na svaku državu članicu koja poslije toga izrazi svoj pristanak da je njime obavezna, Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije protoka dvomjesečnog perioda od dana kada je deponiran instrument o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju.

Član 10.

Funkcije depozitara

Generalni sekretar Savjeta Evrope obavještava države članice Savjeta o:

- a svakom potpisu;
- b deponiranju svakog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju;
- c svakom datumu stupanja na snagu ovog protokola u skladu sa članovima 6. i 9;
- d svakom drugom aktu, notifikaciji ili izjavi u vezi s ovim protokolom.

U potvrdu čega su dolje potpisani, propisno ovlašćeni za tu svrhu, potpisali ovaj protokol.

Sačinjeno u Strasbourgu dana 22. novembra 1984. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

Protokol broj 12. uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda

Države potpisnice, članice Vijeća Evrope,

Imajući u vidu osnovne principe u skladu s kojima su sve osobe jednake pred zakonom i imaju pravo na jednaku zaštitu zakona;

Odlučne da preduzmu dalje korake za unapređenje jednakosti svih osoba kroz zajedničko sprovođenje opšte zabrane diskriminacije na osnovi Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. godine (u daljem tekstu: Konvencija);
Potvrđujući da princip nediskriminacije ne sprečava države članice da poduzimaju mjere u cilju unapređenja pune i stvarne jednakosti, pod uslovom da postoji cilj i razumno opravdanje za te mjere,

Sporazumjele su se o sljedećem

Član 1.

Opšta zabrana diskriminacije

1 Uživanje svih prava utvrđenih zakonom osigurano je bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovinsko stanje, rođenje ili drugi status.

2 Nikog nijedan organ vlasti ne smije diskriminirati ni po kojem osnovu, kao što je navedeno u stavu 1.

Član 2.

Teritorijalna primjena

1 Svaka država može, prilikom potpisivanja ili kod deponovanja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju, precizirati teritoriju ili teritorije na koje se ovaj protokol primjenjuje.

2 Svaka država može, u svako drugo vrijeme kasnije, izjavom upućenom generalnom sekretaru Vijeća Evrope, proširiti primjenu ovog protokola na drugu teritoriju koja je precizirana u toj izjavi. Ovaj protokol stupa na snagu u odnosu na tu teritoriju prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka perioda od tri mjeseca od datuma kad je generalni sekretar primio tu izjavu.

3 Svaka izjava data na osnovi dva prethodna stava, u odnosu na bilo koju teritoriju preciziranu u toj izjavi, može biti povučena ili izmijenjena saopštenjem upućenom generalnom sekretaru Vijeća Evrope. Povlačenje ili izmjena stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi po isteku roka od tri mjeseca od datuma kad je generalni sekretar primio to saopštenje.

4 Izjava data u skladu sa ovim članom smatra se kao da je data u skladu sa stavom 1. člana 56. Konvencije.

5 Svaka država koja daje izjavu u skladu sa st. 1. ili 2. ovog člana može u bilo koje vrijeme nakon toga izjaviti, u ime jedne ili više teritorija na koje se izjava odnosi, da prihvata nadležnost suda za prijem predstavki od pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca kako je utvrđeno članom 34. Konvencije, a u odnosu na član 1. ovog protokola.

Član 3.

Odnos prema Konvenciji

Države članice smatraju odredbe čl. 1. i 2. ovog protokola kao dopunske članove Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

Član 4.

Potpisivanje i ratifikacija

Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Vijeća Evrope potpisnicama Konvencije. On podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju. Država članica Vijeća Evrope ne može da ratifikuje, prihvati ili potvrdi ovaj protokol a da prethodno ili istovremeno nije ratifikovala Konvenciju. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju deponuju se kod generalnog sekretara Vijeća Evrope.

Član 5.

Stupanje na snagu

1 Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije isteka perioda od tri mjeseca od dana kada je

deset država članica Vijeća Evrope izrazilo svoju saglasnost da su vezane ovim protokolom u skladu sa odredbama člana 4.

2 U odnosu na svaku državu članicu koja poslije toga izrazi svoju saglasnost da bude vezana njime, Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije isteka perioda od tri mjeseca od datuma deponovanja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju.

Član 6.

Funkcije depozitara

Generalni sekretar Vijeća Evrope obavještava sve države članice Vijeća Evrope o:

- a svakom potpisu;
- b deponovanju svakog instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili potvrđivanja;
- c svakom datumu stupanja na snagu ovog protokola u skladu sa čl. 2. i 5.;
- d svakom drugom aktu, obavještenju ili saopštenju u vezi sa ovim protokolom.

Sačinjeno u Rimu, dana 4. novembra 2000. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Vijeća Evrope. generalni sekretar Vijeća Evrope dostavit će ovjerene primjerke svakoj državi članici Vijeća Evrope.

Protokol broj 13. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, koji se odnosi na ukidanje smrtne kazne u svim okolnostima

Zemlje članice Vijeća Evrope potpisnice ovog dokumenta,

Uvjerene da je svako pravo na život osnovna vrijednost u demokratskom društvu i da je ukidanje smrtne kazne osnova za zaštitu ovog prava i za potpuno priznavanje dostojanstva svih ljudskih bića;

Želeći unaprijediti zaštitu prava na život zajamčenog Konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda potpisane u Rimu, 4. novembra 1950. godine (u daljem tekstu: Konvencija);

Konstatujući da Protokol 6. Konvencije, koji se odnosi na ukidanje smrtne kazne, potpisan u Strasbourgu, 28. aprila 1983. godine, ne isključuje smrtnu kaznu s obzirom na djela počinjena u toku rata ili neposredne prijetnje od rata;

Riješene da poduzmu konačne korake u cilju ukidanja smrtne kazne u svim okolnostima,

složile su se kako slijedi:

Član 1.

Ukidanje smrtne kazne

Smrtna kazna se ukida. Niko neće biti osuđen na ovakvu kaznu niti pogubljen.

Član 2.

Zabrana derogacije

Ne može se derogirati niti jedna odredba iz ovog protokola po članu 15. Konvencije.

Član 3.

Zabrana zadržavanja

Nema zadržavanja po članu 57. Konvencije s obzirom na odredbe ovog protokola.

Član 4.

Teritorijalna primjena

1 Svaka država, može u vrijeme potpisivanja ili deponiranja svojih instrumenata i ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja, navesti teritoriju ili teritorije na koje će primjenjivati ovaj protokol.

2 Svaka država može kasnije, izjavom obračujući se generalnom sekretaru Vijeća Evrope, proširiti primjenu ovog protokola na svaku drugu teritoriju navedenu u izjavi. S obzirom na takvu teritoriju, Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka perioda od tri

mjeseca nakon datuma primanja takve izjave.

3 Svaka izjava iz prethodna dva stava može, s obzirom na svaku teritoriju navedenu u takvoj izjavi, biti povučena ili izmijenjena obavještavajući generalnog sekretara. Povlačenje ili izmjena stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka perioda od tri mjeseca nakon datuma primanja takve obavijesti.

Član 5.

Odnosi u Konvenciji

Između država- strana odredbe čl. 1 - 4 ovog protokola smatraju se kao dodatni članovi Konvenciji, i sve odredbe Konvencije primjenjuju se shodno tome.

Član 6.

Potpisivanje i ratifikacija

Ovaj protokol otvoren je za potpisivanje zemljama- članicama Vijeća Evrope koje su potpisale Konvenciju. Podliježe ratifikaciji, prihvatanju i odobrenju. Zemlja- članica Vijeća Evrope ne može ratificirati, prihvatiti ili odobriti ovaj protokol bez prethodnog ili istovremenog ratificiranja Konvencije. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja deponiraju se kod generalnog sekretara Vijeća Evrope.

Član 7.

Stupanje na snagu

1 Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka perioda od tri mjeseca nakon dana kada deset ze-

malja-članica Vijeća Evrope izrazi svoju saglasnost za Protokol u skladu sa odredbama člana 6.

2 S obzirom na svaku zemlju-članicu koja kasnije da svoju saglasnost, Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka perioda od tri mjeseca nakon datuma deponiranja instrumenata ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja.

Član 8.

Obaveze depozitara

Generalni sekretar Vijeća Evrope obavještava sve zemlje-članice Vijeća Evrope o:

- a svakom potpisivanju;
- b deponiranju svakog instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja;
- c svakom datumu stupanja na snagu ovog protokola u skladu sa čl. 4. i 7.;
- d svakom drugom aktu i obavijestima koje se odnose na ovaj protokol.

Potvrđujući ovo, dolje potpisani, uz to propisno ovlašteni, potpisali su ovaj protokol.

Sačinjeno u Vilniusu, 3. maja 2002. godine, na engleskom i francuskom jeziku, oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivi Vijeća Evrope. Generalni sekretar Vijeća Evrope prosljeđuje ovjerene kopije svakoj zemlji-članici Vijeća Evrope.

Ovjeran primjerak jedinog originalnog dokumenta, na engleskom i francuskom jeziku, deponiran je u arhivu Vijeća Evrope.

Конвенција о заштити људских права и основних слобода

Рим, 4. XI 1950. године

Владе потписнице, као чланице Савјета Европе,

Имајући у виду Универзалну декларацију о људским правима, коју је Генерална скупштина Уједињених нација прогласила 10. децембра 1948. године;

Сматрајући да ова декларација има за циљ да учини сигурним универзално и стварно признавање и поштовање у њој прокламованих права;

Сматрајући да је циљ Савјета Европе да се оствари веће јединство међу његовим чланицама и да је један од начина постизања тог циља очување и даље спровођење људских права и основних слобода;

Потврђујући поново своју дубоку вјеру у оне основне слободе које чине основе правде и мира у свијету, а које се с једне стране најбоље штите стварном политичком демократијом а с друге

заједничким схватањем и поштивањем људских права о којима овисе;

Одлучне као владе европских земаља с истим стријемљењима и заједничким насљеђем политичких традиција, идеала, слободе и владавине права, да предузму прве кораке ка заједничком спровођењу одређених права наведених у Универзалној декларацији;

Сагласиле су се о слиједећем:

Члан 1.

Обавеза поштовања људских права

Високе стране уговорнице јамче свим лицима под својом јурисдикцијом права и слободе утврђене у Дијелу I ове конвенције.

Дио I

Права и слободе

Члан 2.

Право на живот

1 Право на живот сваког човјека заштићено је законом. Нико не може бити намјерно лишен живота, осим код извршења смртне казне по пресуди суда, којом је проглашен кривим за злочин за који је ова казна предвиђена законом.

2 Лишење живота није у супротности са овим чланом ако произилази из употребе силе која је апсолутно неопходна:

а у одбрани сваког појединца од незаконитог насиља;

б приликом законитог лишења слободе или спрјечавања бјекства особе која је законито лишена слободе;

ц у акцији предузетој, у складу са

законом, ради гушења немира или побуне.

Члан 3.

Забрана мучења

Нико неће бити подвргнут тортури, нељудском или понижавајућем поступку или кажњавању.

Члан 4.

Забрана ропства и принудног рада

1 Нико неће бити држан у ропству или положају ропске зависности.

2 Нико неће бити примораван да обавља принудни или обавезни рад.

3 За потребе овог члана израз "принудни или обавезни рад" не укључује:

а било који рад који се нормално

захтијева од особе која се налази у затвору у складу са одредбама члана 5. ове конвенције, или за вријеме условног отпуста;

б било коју службу војне природе или, у случају одбијања служења војне обавезе у земљама гдје се то дозвољава, било коју другу службу умјесто обавезног служења војне обавезе;

ц било коју службу која се захтијева у случају ванредне ситуације или катастрофе која угрожава живот или благостање заједнице;

д било који рад или службу који су дио уобичајених грађанских обавеза.

Члан 5.

Право на слободу и безбједност

1 Свако има право на слободу и безбједност личности. Нико не смије бити лишен слободе изузев у ниже наведеним случајевима и у складу са законом прописаним поступком:

а законитог лишења слободе по пресуди надлежног суда;

б законитог хапшења или лишења слободе због неповиновања законитом налогу суда или у циљу обезбјеђења извршења било које обавезе прописане законом;

ц законитог хапшења или лишења слободе ради привођења надлежној судској власти, када постоји оправдана сумња да је та особа извршила кривично дјело или када постоје ваљани разлози да се особа спријечи да изврши кривично дјело или да, након извршења кривичног дјела, побјегне;

д лишења слободе малољетника, према законитом налогу, ради васпитања под надзором или законитог притварања због привођења надлежној власти;

е законитог лишења слободе особа да би се спријечило ширење неке заразне болести, притварања ментално обољелих особа, алкохоличара или наркомана или скитница;

ф законитог хапшења или лишења слободе особе у циљу спречавања илегалног уласка у земљу или особе против које је у току поступак депортације или екстрадиције.

2 Свако ко је ухапшен бит ће одмах

обавијештен, на језику који разумије, о разлозима хапшења и о свим оптужбама против њега.

3 Свако ко је ухапшен или лишен слободе према одредбама става 1(с) овог члана мора одмах бити изведен пред судију или друго службено лице законом овлашћено да врши судску власт и мора имати право на суђење у разумном року или на пуштање на слободу до суђења. Пуштање на слободу може се условити гаранцијама о појављивању на суђењу.

4 Свако коме је ускраћена слобода хапшењем или лишавањем слободе има право уложити жалбу суду како би суд, у кратком року, размотрио законитост лишавања слободе и уколико оно није било законито наложи ослобађање.

5 Свако ко је био жртва хапшења или лишавања слободе противно одредбама овог члана има право на обештећење.

Члан 6.

Право на правично суђење

1 Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. Пресуда се изриче јавно, али се новинари и јавност могу искључити с читавог или једног дијела суђења у интересу морала јавног реда или националне безбједности у демократском друштву, када то налажу интереси малољетника или заштите приватног живота страна у спору, или када то суд сматра изричито неопходним зато што би у посебним околностима публицитет могао нанијети штету интересима правде.

2 Свако ко је оптужен за кривично дјело сматра се невиним док се његова кривица по закону не докаже.

3 Свако ко је оптужен за кривично дјело има сљедећа минимална права:

а да одмах, на језику који разумије, буде подробно обавјештен о природи и разлогу оптужбе против њега;

б да му се обезбиједе вријеме и услови неопходни за припремање од-

бране;
ц да се брани сам или уз помоћ браниоца кога сам изабере или да, уколико не располаже средствима да плати браниоца, да га добије бесплатно, када то налажу интереси правде;
д да сам испитује или захтијева испитивање свједока оптужбе и да се присуство и саслушање свједока одбране одобри под условима који важе и за свједока оптужбе;
е да користи бесплатну помоћ тумача уколико не разумије или не говори језик који се користи на суду.

Члан 7.

Кажњавање само на основу закона

1 Нико се не може сматрати кривим за кривично дјело настало чињењем или нечињењем које није представљало кривично дјело у вријеме извршења, према националном или међународном праву. Исто тако, изречена казна неће бити тежа од оне која се примјењивала у вријеме извршења кривичног дјела.

2 Овај члан не утјече на суђење или кажњавање било које особе која је крива за чињење или нечињење, ако је то дјело у вријеме извршења представљало кривично дјело према опћим правним начелима признатим код цивилизованих народа.

Члан 8.

Право на поштовање приватног и породичног живота

1 Свако има право на поштивање свог приватног и породичног живота, дома и преписке.

2 Јавна власт се не мијеша у вршење овог права, осим ако је такво мијешање предвиђено законом и ако је то неопходна мјера у демократском друштву у интересу националне безбједности, јавне безбједности, економске добробити земље, спречавања нереда или спречавања злочина, заштите здравља и морала или заштите права и слобода других.

Члан 9.

Слобода мисли, савјести и вјероисповијести

1 Свако има право на слободу мис-

ли, савјести и вјере: ово право укључује слободу да промјени вјеру или убјеђење и слободу, сам или заједно са другима и јавно или приватно, да манифестује своју вјеру или убјеђење, обредом, проповједањем и вршењем вјерских дужности и ритуала.

2 Слобода манифестирања своје вјере или својих убјеђења ће подлијегати само оним ограничењима предвиђеним законом и која су неопходна у демократском друштву у интересу јавне безбједности, заштите јавног поретка, здравља или морала или заштите права и слобода других.

Члан 10.

Слобода изражавања

1 Свако има право на слободу изражавања. Ово право укључује слободу мишљења и слободу примања и преношења информација и идеја, без мијешања јавне власти и без обзира на границе. Овај члан не спречава државу да захтијевају дозволе за рад од радио, телевизијских и филмских компанија.

2 Остваривање ових слобода, будући да укључује обавезе и одговорности, може подлијегати таквим формалностима, условима, ограничењима или санкцијама предвиђеним законом и које су неопходне у демократском друштву у интересу националне безбједности, територијалног интегритета или јавне безбједности, спречавања нереда или злочина, заштите здравља и морала, угледа или права других, спречавања ширења повјерљивих информација или у интересу очувања ауторитета и непристрасности судства.

Члан 11.

Слобода окупљања и удруживања

1 Свако има право на слободу мирног окупљања и удруживања с другима, укључујући и право оснивања синдиката и придруживања синдикатима због заштите својих интереса.

2 Ова права неће бити ограничена изузев на начин прописан законом и који је неопходан у демократском друштву у интересу националне

безбједности или јавне безбједности, у циљу спречавања нереда или злочина, заштите здравља или морала или заштите права слобода других. Овим чланом се не забрањује увођење законитих ограничења на она права која уживају припадници оружаних снага, полиције или државне администрације.

Члан 12.

Право на склапање брака

Од тренутка када постану способни за брак, мушкарац и жена имају право да ступе у брак и заснују породицу према националним законима којима се регулише остваривање овог права.

Члан 13.

Право на дјелотворни правни лијек

Свако чија су права и слободе, призната овом конвенцијом, нарушена има право на правни лијек пред националним властима, чак и онда када су повреду ових права и слобода учинила лица у вршењу своје службене дужности.

Члан 14.

Забрана дискриминације

Уживање права и слобода предвиђених овом конвенцијом обезбјеђује се без дискриминације по било којој основи, као што су пол, раса, боја коже, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, веза са неком националном мањином, имовно стање, рођење или други статус.

Члан 15.

Одступање у ванредним околностима

1 У доба рата или друге јавне опасности која пријети опстанку нације, свака висока страна уговорница може предузети мјере које одступају од њених обавеза по овој конвенцији, и то у најнужнијој мјери коју захтијева

хитност ситуације, с тим да такве мјере не буду у нескладу с њеним другим обавезама према међународном праву.

2 Претходна одредба не допушта одступање од члана 2. осим у погледу смрти проузроковане законитим ратним поступцима, или члана 3. и 4, став 1. и члана 7.

3 Свака висока страна уговорница која користи своје право да одступи од одредби Конвенције обавјештава у потпуности Генералног секретара Савјета Европе о мјерама које предузима и разлозима за њих. Она, такође, обавјештава Генералног секретара Савјета Европе када такве мјере престају дјеловати и када се одредбе Конвенције поново почињу у потпуности примјењивати.

Члан 16.

Ограничења политичке активности странаца

Ниједна од одредби из чланова 10, 11. и 14. неће се тумачити тако да спречава високе стране уговорнице да ограничавају политичку дјелатност странаца.

Члан 17.

Забрана злоупотребе права

Ништа у овој конвенцији не може се тумачити тако да подразумијева право било које државе, групе или лица да се упусте у неку дјелатност или изврше неки чин који је усмјерен на поништавање било ког од наведених права и слобода или на њихово ограничавање у већој мјери од оне која је предвиђена Конвенцијом.

Члан 18.

Границе коришћења ограничења права

Ограничења за наведена права и слободе, дозвољена према овој конвенцији, неће се примјењивати у било које друге сврхе осим оних за које су предвиђена.

Члан 19.**Успостављање суда**

Да би се осигурало поштивање обавеза које су високе стране уговорнице у Конвенцији и њеним протоколима преузеле, биће успостављен Европски суд за људска права (у даљем тексту "Суд"). Суд ће дјеловати на трајној основи.

Члан 20.**Број судија**

Број судија које ће сачињавати Суд биће једнак броју високих страна уговорница.

Члан 21.**Услови за обављање службе**

1 Судије морају имати високи морални углед и посједовати квалификације потребне за обављање високих судских функција, односно бити признати правни стручњаци.

2 Судије дјелују у личном својству.

3 Током свог мандата судије се не могу бавити пословима који су инкомпатибилни с њиховом независношћу, непристрасношћу или захтјевима сталне службе; сва питања у вези с примјеном овог става рјешава Суд.

Члан 22.**Избор судија**

У односу на сваку високу страну уговорницу судије бира Парламентарна скупштина већином гласова са листе од три кандидата које именује висока страна уговорница.

Члан 23.**Мандат и разрјешење**

1 Судије се бирају на период од 9 година. Они се не могу поново бирати.

2 Судији мандат истиче када напуни седамдесет година старости.

3 Судије остају на дужности док не

буду замијењени. Међутим, они настављају да раде на предметима које су већ узели на разматрање.

4 Судија се не може разријешити своје функције док остале судије не одлуче двотрећинском већином да тај судија више не испуњава потребне услове.

Члан 24.**Секретеријат и извјштакчи**

1 Суд има секретеријат чија се функција и организација одређује Пословником Суда.

2 Када засједа судија појединац, Суду помажу извјштакчи који раде под надлежношћу предсједника Суда. Они чине дио секретеријата Суда.

Члан 25.**Пленум Суда**

Суд у Пленуму:

а бира предсједника и једног или два потпредсједника Суда на период од три године; они се могу поново бирати;

б установљава вијећа за утврђени временски период;

ц бира предсједнике вијећа суда; они се могу поново бирати;

д усваја пословник Суда;

е бира секретара Суда и једног или више његових замјеника;

ф поставља било који захтјев на основу члана 26., става 2.

Члан 26.**Судија појединац, комитети, вијећа и Велико вијеће**

1 За разматрање случајева пред Судом, Суд засједа као судија појединац, комитет од три судије, вијеће од седам судија и Велико вијеће од седамнаест судија. Вијећа Суда успостављају комитете на одређен временски период.

2 На захтјев Суда на пленарној сједници, Комитет министара може,

једногласном одлуком и на одређен период, смањити број судија у вијећима на пет.

3 Када засједа као судија појединац, тај судија не разматра нити један захтјев против Високе стране уговорнице у чије име је изабран.

4 Судија изабран у име заинтересоване Високе стране уговорнице учествује у раду као *ex officio* члан вијећа или Великог вијећа. Уколико нема ниједног или уколико тај судија не може присуствовати, у својству судије учествује лице које изабере предсједник Суда са унапријед приложене листе од стране те уговорнице.

5 У састав Великог вијећа такође улазе предсједник Суда, потпредсједници, предсједници вијећа и друге судије у складу са Пословником Суда. Када се предмет на основу члана 43. изнесе пред Велико вијеће, ниједан судија из вијећа које је донијело пресуду неће учествовати у раду Великог вијећа, осим предсједника вијећа и судије који је представљао заинтересирану Високу чланицу уговорницу.

Члан 27

Надлежност судије појединца

1 Судија појединац може прогласити неприхватљивим или га брисати са судске листе предмета захтјев поднесен на основу члана 34. у случајевима када се таква одлука може донијети без даљњег разматрања.

2 Одлука је коначна.

3 Уколико судија појединац не прогласи захтјев неприхватљивим нити га брише са судске листе предмета, он га доставља комитету или вијећу на даљње разматрање.

Члан 28.

Надлежност комитета

1 По питању захтјева поднесеног на основу члана 34., комитет може једногласном одлуком:

а прогласити га неприхватљивим или га брисати са судске листе предмета, у случајевима гдје се таква одлука може донијети без даљњег разматрања; или

б прогласити га прихватљивим и у исто вријеме донијети пресуду по меритуму, уколико је основно питање случаја, који се тиче интерпретације или примјене Конвенције или додатних протокола, већ предмет добро успостављеног прецедентног права Суда.

2 Одлуке и пресуде из става 1 су коначне.

3 Уколико судија изабран у име заинтересоване високе стране уговорнице није члан комитета, комитет може у било којој фази поступка позвати тог судију да учествује умјесто једног од чланова комитета, поштујући све релевантне факторе, укључујући и то да ли је уговорна страна приложила захтјев за процедуру на основу става 1.6."

Члан 29.

Одлуке вијећа о прихватљивости и основаности

1 Уколико није донесена никаква одлука на основу члана 27. или 28., нити донесена пресуда на основу члана 28., вијеће ће одлучити о прихватљивости и меритуму појединачних захтјева поднесених на основу члана 34. Одлука о прихватљивости се може донијети посебно."

2 Вијеће одлучује о прихватљивости и основаности међудржавних представки поднијетих на основу члана 33. Одлука о прихватљивости се доноси посебно, осим ако Суд, у посебним случајевима, не одлучи другачије.

Члан 30.

Уступање надлежности Великог вијећу

Ако се поводом предмета који вијеће разматра покрене неко озбиљно питање од значаја за тумачење Конвенције или протокола уз њу, или ако рјешење питања пред вијећем може да доведе до резултата који није у сагласности с неком претходно донијетом одлуком Суда, вијеће може све док не донесе пресуду, да уступи надлежност Великог вијећу, изузев када се томе противи једна од странака у спору.

Члан 31.

Овлашћење Великог вијећа

Велико вијеће:

а одлучује о представкама поднијетим на основу члана 33. или члана 34, када му неко вијеће уступи надлежност на основу члана 30. или када му је предмет упућен на основу члана 43;

б одлучује о питањима достављеним Суду од стране Комитета министара у складу са чланом 46., став 4; и "

ц разматра захтјеве за савјетодавна мишљења поднијета на основу члана 47.

Члан 32

Надлежност суда

1 Надлежност Суда се протеже на сва питања која се тичу тумачења и примјене ове конвенције и протокола уз њу, а која су му упућена на основу члана 33, 34, 46 и 47.

2 У случају спора да ли је Суд надлежан, одлучује Суд.

Члан 33.

Међудржавни спорови

Свака висока страна уговорница може указати Суду на сваку повреду одредби Конвенције или протокола уз њу коју је наводно починила нека друга страна уговорница.

Члан 34.

Појединачне представке

Суд може да прима представке од сваке особе, невладине организације или групе лица који тврде да су жртве повреде права установљених Конвенцијом или протоколима уз њу, учињене од стране неке високе стране уговорнице. Високе стране уговорнице обавезују се да ни на који начин не ометају стварно рјешење овог права.

Члан 35.

Услови прихватљивости

1 Суд може узети предмет у поступак тек када се исцрпе сви унутрашњи правни лијекови, у складу са општепризнатим начелима међународног права, и у року од шест мјесеци од дана када је донијета правоснажна одлука.

2 Суд не поступа по појединачној представци поднијетој на основу члана 34. која је:

а анонимна; или

б у суштини истовјетна с питањем које је суд већ разматрао, или која је већ поднијета некој другој међународној инстанци ради испитивања, односно рјешавања а не садржи нове релеванте чињенице.

3 Суд проглашава неприхватљивим било који појединачни захтјев приложен на основу члана 34. уколико сматра да:

а се захтјев не слаже са одредбама Конвенције или додатних протокола уз Конвенцију, очигледно је неоснован или злоупотребљава право на подношење појединачних захтјева; или

б подносиоц захтјева није претрпио значајну штету, осим ако поштивање људских права као што је дефинисано у Конвенцији и њеним протоколима не захтијева разматрање захтјева по меритуму и обезбјеђује да се по овој основи нити један случај не може одбити а да га није на вријеме размотрио домаћи суд.

4 Суд одбацује сваку представку коју сматра неприхватљивом у смислу овог члана. Он то може учинити у свакој фази поступка.

Члан 36.

Интервенција треће стране

1 Висока страна уговорница чији је подносилац представке држављанин има право да поднесе писани поднесак и учествује у саслушању у свим предметима пред вијећем или Великим вијећем.

2 Предсједник Суда може у интересу исправног поступања позвати високу страну уговорницу која није страна у поступку или свако заинтересовано лице које није подносилац представке да поднесу писани поднесак или узму учешћа у саслушању.

3 У свим предметима изнесеним пред вијећем или Великим вијећем, Вијеће европског Комесара за људска права може приложити писане коментаре и учествовати у саслушањима.

Члан 37.

Скидање представки

1 Суд у свакој фази поступка може одлучити да скине представку са листе предмета ако се на основу околности може закључити:

а да подносилац представке не намјерава да даље учествује у поступку; или

б да је предмет разријешен; или

ц да из сваког другог разлога који Суд утврди није више оправдано наставити са испитивањем представке.

Међутим, Суд наставља с испитивањем представке ако је то потребно ради поштовања људских права установљених Конвенцијом и протоколима уз њу.

2 Суд може одлучити да представку врати на своју листу предмета ако сматра да околности то оправдавају.

Члан 38.

Разматрање случајева

Суд разматра случај заједно са представницима уговорених страна и, уколико је потребно, предузимати истрагу, за чије ће му досљедно извршење високе стране уговорнице у питању пружити све потребне олакшице.

Члан 39.

Нагодбе пред судом

1 У било којој фази поступка, Суд се може ставити на располагање заинтересираним странама по питању постизања нагодбе засноване на поштивању људских права утврђених Конвенцијом и њеним протоколима.

2 Поступци који се воде на основу става 1 су повјерљиве природе.

3 Ако је постигнута нагодба, Суд брише случај са судске листе случајева одлуком која садржи кратак опис чињеница и постигнутог рјешава.

4 Ова Одлука се доставља Комитету министара, који надгледа извршење услова из нагодбе као што је наведено у одлуци."

Члан 40.

Јавна расправа и приступ документима

1 Расправе су јавне, осим када Суд у посебним околностима одлучи друкчије.

2 Документи депоновани код Секретара доступни су јавности, осим када предсједник Суда одлучи друкчије.

Члан 41.

Правично задовољство

Када Суд утврди прекршај Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право високе стране уговорнице у питању омогућава само дијелимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној странци.

Члан 42.

Пресуде вијећа

Пресуде вијећа постају правоснажне у складу с одредбама члана 44, став 2.

Члан 43.

Обраћање Великом вијећу

1 У року од три мјесеца од дана доношења пресуде вијећа свака странка може, у посебним случајевима, да захтијева да се предмет изнесе пред Велико вијеће.

2 Одбор од пет судија Великог вијећа прихватиће захтјев ако се предмет тиче неког озбиљног питања везаног за тумачење Конвенције или озбиљног питања од опште важности.

3 Ако одбор прихвати захтјев, Велико вијеће одлучује о предмету пресудом.

Члан 44.

Коначна пресуда

1 Пресуда Великог вијећа је коначна.

2 Пресуда вијећа постаје коначна: а када странке изјаве да неће захтијевати да се предмет изнесе пред Велико вијеће; или

б три мјесеца после доношења пресуде, ако се не затражи да се предмет изнесе пред Велико вијеће; или

ц када одбор Великог вијећа одбије захтјев за разматрање на основу члана 43.

3 Коначна пресуда се објављује.

Члан 45.

Образложење пресуда и одлука

1 Образложење се даје за пресуде и за одлуке којима се представка проглашава прихватљивом или неприхватљивом.

2 Ако пресуда у цијелости или у једном свом дијелу не представља једногласно мишљење судија, сваки судија има право да изнесе издвојено мишљење.

Члан 46.

Обавезност и извршење пресуда

1 Високе стране уговорнице предузимају обавезу да се повинују коначној пресуди Суда у сваком предмету у коме су странке.

2 Коначна одлука Суда се доставља Комитету министара који надгледа њено извршење.

3 Уколико Комитет министара сматра да је надгледање извршења коначне пресуде ометено проблемом интерпретације пресуде, може упутити предмет Суду да донесе одлуку по питању интерпретације. Одлука о упућивању се доноси двотрећинском већином гласова именованих представника у Комитету.

4 Уколико Комитет министара сматра да висока страна уговорница одбија да се повинује коначној пресуди у случајевима гдје је она учесница, након упућивања формалне обавијести тој страни, одлуком донесеном двотрећинском већином гласова именованих представника Комитета, упућује упит Суду о томе да ли је та страна испунила своју обавезу на основу става 1.

5 Уколико Суд установи повреду става 1, он упућује случај Комитету министара на разматрање о предузимању мјера. Уколико Суд уста-

нови да нема повреде става 1, он упућује случај Комитету министара који затвара случај.

Члан 47.

Савјетодавна мишљења

1 На захтјев Комитета министара Суд може да даје савјетодавна мишљена о правним питањима која се тичу тумачења Конвенције и протокола уз њу.

2 Таква мишљења се не могу бавити питањима која се односе на садржај или обухват права и слобода установљених Дијелом и Конвенцијом и протоколима уз њу, као ни било којим другим питањем које би Суд или Комитет министара могли да разматрају у вези с поступцима који се могу покренути у складу са Конвенцијом.

3 За одлуке Комитета министара да захтијева савјетодавно мишљење Суда потребна је већина гласова представника који учествују у раду Комитета.

Члан 48.

Савјетодавна надлежност Суда

Суд одлучује да ли захтјев за издавање савјетодавног мишљења који поднесе Комитет министара спада у његову надлежност одређену чланом 47.

Члан 49.

Образложење савјетодавних мишљења

1 Савјетодавна мишљења Суда се образлажу.

2 Ако савјетодавно мишљење у цијелости или једном свом дијелу не представља једногласно мишљење судија, сваки судија има право да изнесе издвојено мишљење.

3 Савјетодавна мишљења Суда достављају се Комитету министара.

Члан 50.

Трошкови Суда

Трошкове Суда сноси Савјет Европе.

Члан 51.

Привилегије и имунитети судија

Током вршења своје дужности судије

уживају привилегије и имунитете предвиђене чланом 40. Статута Савјета Европе и споразумима донијетим на основу њега.

Дио III

Разне одредбе

Члан 52.

Упити Генералном секретару

По пријему захтјева Генералног секретара Савјета Европе, свака висока страна уговорница доставља тражено објашњење о начину на који се у њеном унутрашњем праву обезбјеђује стварна примјена сваке од одредби ове конвенције.

Члан 53.

Обезбјеђење постојећих људских права

Ништа у овој конвенцији неће се тумачити као ограничавање или дероговање било којих људских права и основних слобода које могу бити обезбјеђене законима било које високе стране уговорнице или било којим другим споразумом чија је она чланица.

Члан 54.

Овлашћења Комитета министара

Ништа у овој конвенцији није на штету овлашћења Комитета министара утврђених Статутом Савјета Европе.

Члан 55.

Искључење других начина за рјешавање спора

Високе стране уговорнице сагласиле су се да се неће користити, осим у случају посебног споразума, постојећим међусобним уговорима, конвенцијама или декларацијама у циљу подношења путем жалбе на спор који произилази из тумачења или примјене ове конвенције да би га ријешиле другим средствима рјешавања од оних предвиђених овом конвенцијом.

Члан 56.

Територијална примјена

1 Свака држава може, приликом ратификације, или у свако друго вријеме касније, изјавити путем нотификације упућене Генералном секретару Савјета Европе да се ова конвенција, под резервом става 4 овог члана, примјењује на све или само на неку територију чији су међународни односи у њеној надлежности.

2 Конвенција ће се примјењивати на територију или територије наведене у нотификацији послје тридесет дана од дана када је нотификацију примио Генерални секретар Савјета Европе.

3 Одредбе ове конвенције биће примијењене на тим територијама, с дужном пажњом у односу на локалне потребе.

4 Свака држава која је дала изјаву у складу с првим ставом овог члана може, у свако доба касније, изјавити, у име једне или више територија на које се ова изјава односи, да је Суд надлежан да прима поднеске појединаца, невладиних организација или група појединаца у складу са чланом 34. ове конвенције.

Члан 57.

Резерве

1 Свака држава може, приликом потписивања ове конвенције или депоновања инструмента о ратификацији, изјавити одређену резерву у вези са сваком поједином одредбом Конвенције, у мјери у којој било који закон који је на снази на њеној територији није у сагласности с том одредбом. Овај члан не дозвољава резерве општег карактера.

2 Свака резерва изражена на основу овог члана садржи кратак приказ закона у питању.

Члан 58.

Отказивање

1 Висока страна уговорница може отказати ову конвенцију само по истеку рока од пет година од дана када је постала чланица и шест мјесеци након обавијести садржане у нотификацији упућеној Генералном секретару Савјета Европе, који о томе обавјештава остале високе стране уговорнице.

2 То отказивање не ослобађа високу страну уговорницу на коју се ово односи од, њених обавеза према овој конвенцији у погледу било ког чина којим би се те обавезе кршиле прије датума ступања отказа на снагу.

3 Свака висока страна уговорница која престаје да буде чланица Савјета Европе престаје да буде чланица ове конвенције под истим условима.

4 Према одредбама из претходних ставова, Конвенција се може отказати за сваку територију на коју је примјењивана на основу члана 56.

Члан 59.

Потпис и ратификација

1 Ова конвенција је отворена за

потписивање чланицама Савјета Европе. Она подлијеже ратификацији. Ратификације се депонују код Генералног секретара Савјета Европе.

2 Европска унија може приступити овој Конвенцији.

3 Конвенција ступа на снагу пошто је депоновано десет инструмената о ратификацији.

4 За сваку потписницу која ратификацију изврши касније, Конвенција ступа на снагу даном депоновања инструмента о ратификацији.

5 Генерални секретар Савјета Европе обавјештава све чланице Савјета Европе о ступању Конвенције на снагу, високим странама уговорницама које су је ратификовале и о депоновању сваког инструмента о ратификацији које је касније извршено.

Сачињено у Риму, 4. новембра 1950. године, на француском и енглеском језику, при чему су оба текста једнако вјеродостојна, у једном једином примјерку који се депонује у архивама Савјета Европе. Генерални секретар доставља овјерене копије свакој потписници.

Протокол уз конвенцију о заштити људских права и основних слобода ("Први протокол")

Париз, 20. III 1952. године

Владе потписнице, као чланице Савјета Европе:

Рјешене да предузму кораке како би обезбиједиле заједничко провођење одређених права и слобода које већ нису укључене у Дио I Конвенције о заштити људских права и основних слобода, потписане у Риму 4. новембра 1950. (у даљем тексту "Конвенција"),
Споразумјеле су се о сљедећем:

Члан 1

Заштита имовине

Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбиједила наплату пореза или других доприноса или казни.

Члан 2.

Право на образовање

Нико не може бити лишен права на образовање. У вршењу свих својих функција у области образовања и наставе држава поштује право родитеља да обезбиједи такво образовање и наставу који су у складу са њиховим сопственим вјерским и филозофским убјеђењима.

Члан 3.

Право на слободне изборе

Високе стране уговорнице се обавезују да у примјереним временским размацима одржавају слободне изборе с тајним гласањем, под условима који обезбјеђују слободно изражавање мишљења народа при избору законодавних органа.

Члан 4.

Територијална примјена

Свака висока страна уговорница може приликом потписивања или ратификације, или у свако доба после тога, доставити Генералном секретару Савјета Европе изјаву о томе у ком обиму прихвата да се одредбе овог протокола примјењују на територијама за чије је међународне односе одговорна, а које су наведене у изјави.

Свака висока страна уговорница која је доставила такву изјаву у смислу

претходног става може према потреби доставити нову изјаву којом мијења услове садржане у ранијој изјави или укида примјену одредби овог протокола у односу на било коју територију. Изјава дата у складу са овим чланом сматра се као да је дата у складу са ставом 1, члана 56. Конвенције.

Члан 5.

Однос према Конвенцији

Високе стране уговорнице сматрају одредбе чланова 1, 2, 3. и 4. овог протокола као додатне чланове Конвенције и све одредбе Конвенције примјењују се у складу с тим.

Члан 6.

Потпис и ратификација

Овај протокол је отворен за потпис државама чланицама Савјета Европе потписницама Конвенције; он се ратификује истовремено или после ратификације Конвенције. Он ступа на снагу после депоновања десет инструмената о ратификацији. У погледу сваке потписнице која га буде ратификовала после тога, Протокол ступа на снагу на датум депоновања инструмената о ратификацији.

Инструменти о ратификацији депонују се код Генералног секретара Савјета Европе, који ће све чланице обавијестити о оним чланицама које су извршиле ратификацију.

Сачињено у Паризу дана 20. марта 1952. године, на енглеском и француском језику, при чему су оба текста подједнако вјеродостојна, у једном примјерку који се депонује у архивама Савјета Европе. Генерални секретар ће доставити овјерене примјерке свакој влади потписници.

Протокол број 4. уз конвенцију о заштити људских права и основних слобода којим се обезбјеђују одређена права и слободе које нису укључене у конвенцију и први протокол уз њу

Стразбур, 16. IX 1963. године

Владе потписнице, као чланице Савјета Европе:

Рјешене да предузму кораке како би осигурале заједничко спровођење одређених права и слобода које већ нису укључене у Дио I Конвенције о заштити људских права и основних слобода, потписане у Риму 4. новембра 1950. (у даљем тексту "Конвенција"), и у чланове 1. до 3. Првог протокола уз Конвенцију, потписаног у Паризу 20. марта 1952, Споразумјеле су се о сљедећем:

Члан 1.

Забрана дужничког затвора

Нико се не може лишити слободе само зато што није у стању да испуни уговорну обавезу.

Члан 2.

Слобода кретања

1 Свако ко се законито налази на територији једне државе има, на тој територији, право на слободу кретања и слободу избора боравишта.

2 Свако је слободан да напусти било коју земљу, укључујући и сопствену.

3 Никаква ограничења не могу се поставити у односу на остваривање ових права сем оних која су у складу са законом и која су нужна у демократском друштву у интересу националне безбједности или јавне безбједности, ради очувања јавног поретка, за спречавање криминала, за заштиту морала или ради заштите права и слобода других.

4 Права из става 1. могу се такође, у посебним областима ограничити у складу са законом и оправдати јавним интересом у демократском друштву.

Члан 3.

Забрана протјеривања сопствених држављана

1 Нико не може бити протјеран, било поједначном или колективном мјером, с територије државе чији је држављанин.

2 Нико не може бити лишен права да уђе на територију државе чији је држављанин.

Члан 4

Забрана групног протјеривања странаца

Забрањено је колективно протјеривање странаца.

Члан 5.

Територијална примјена

1 Свака висока страна уговорница може приликом потписивања или ратификације овог протокола, или у свако доба послѣје тога, доставити Генералном секретару Савјета Европе изјаву о томе у ком обиму прихвата да се одредбе овог протокола примјењују на територијама за чије је међународне односе одговорна, а које је навела у изјави.

2 Свака висока страна уговорница која је доставила такву изјаву у смислу претходног става може према потреби доставити нову изјаву којом мијења увјете садржане у ранијој изјави или укида примјену одредби овог протокола у односу на било коју територију.

3 Изјава дата у складу са овим чланом сматра се као да је дата у складу са ставом 1, члана 56. Конвенције.

4 Територија сваке државе на коју се примјењује овај протокол на основу ратификације или прихватања, и свака територија на коју се овај протокол примјењује на основу изјаве те државе дате на основу овог члана, сматрају се одвојеним територијама у сврхе члана 2. и 3.

5 Свака држава која је дала изјаву у складу са ставом 1 или 2. овог члана, може у свако вријеме након тога, изјавити у име једне или више територија на које се изјава односи да она прихвата надлежност Суда, да прима поднеске од појединаца, невладиних организација или група појединаца, како је утврђено у члану 34. ове конвенције у односу на све или било који од чланова 1. до 4. овог протокола.

Члан 6

Однос према Конвенцији

Високе стране уговорнице сматрају одредбе чланова 1. до 5. овог протокола као додатне чланове Конвенције и све одредбе Конвенције примјењују се у складу с тим.

Протокол број 6. уз конвенцију о заштити људских права и основних слобода који се односи на укидање смртне казне

Стразбур, 28. IV 1983. године

Државе чланице Савјета Европе, потписнице овог протокола уз Конвенцију о заштити људских права и основних слобода, потписане у Риму 4. новембра 1950. (у даљем тексту "Конвенција"),
Сматрајући да промјене до којих је дошло у неколико држава чланица Савјета Европе изражавају општу тежњу ка укидању смртне казне, Споразумјеле су се о сљедећем:

Члан 1.

Укидање смртне казне

Смртна казна се укида. Нико не може осудити на смртну казну или погубити.

Члан 7.

Потпис и ратификација

1 Овај протокол је отворен за потпис државама чланицама Савјета Европе потписницама Конвенције; он се ратификује истовремено или послије ратификације Конвенције. Он ступа на снагу послије депоновања пет инструмената о ратификацији. У односу на сваку потписницу која га буде ратификовала послије тога, Протокол ступа на снагу на датум депоновања инструмента о ратификацији.

2 Инструменти о ратификацији депонују се код Генералног секретара Савјета Европе, који ће све чланице обавијестити о оним чланицама које су извршиле ратификацију.

У потврду чега су доле потписани, прописно овлашћени у том циљу, потписали овај протокол.

Сачињено у Страсбоургу дана 16. септембра 1963. године, на енглеском и француском језику, при чему су оба текста подједнако вјеродостојна, у једном примјерку који се депонује у архивама Савјета Европе. Генерални секретар ће доставити овјерене примјерке свакој влади потписници.

Члан 2.

Смртна казна за вријеме рата

Држава може у свом законодавству да предвиди смртну казну за дјела извршена у доба рата или непосредне ратне опасности; таква казна примијениће се само у случајевима предвиђеним законом и у складу са његовим одредбама. Држава обавијештава Генералног секретара Савјета Европе о релевантним одредбама тог закона.

Члан 3.

Забрана одступања

Ниједна одредба овог протокола не

може се укинути на основу члана 15. Конвенције.

Члан 4.

Забрана резерви

На одредбе овог протокола не могу се стављати резерве на основу члана 57. Конвенције.

Члан 5.

Територијална примјена

1 Свака држава може приликом потписивања или депоновања инструмента о ратификацији, прихватању или потврђивању, да одреди територију или територије на које се овај протокол примјењује

2 Свака држава може у свако доба после тога, путем изјаве упућене Генералном секретару Савјета Европе да прошири примјену овог протокола на било коју другу територију наведену у изјави. У односу на такве територије Протокол ступа на снагу првог дана у мјесецу који слиједи после датума пријема такве изјаве од стране Генералног секретара.

3 Свака изјава сачињена на основу претходна два става може, у односу на територије наведене у таквој изјави, да се повуче изјавом Генералном секретару. Повлачење изјаве има дејство од првог дана у мјесецу који слиједи након дана када је Генерални секретар примио такво обавјештење.

Члан 6.

Однос према Конвенцији

У односу на државе чланице одредбе чланова 1. до 5. овог протокола сматрају се додатним члановима Конвенције и све одредбе Конвенције примјењују се у складу с тим.

Члан 7.

Потпис и ратификација

1 Овај протокол је отворен за потпис државама чланицама Савјета Европе потписницама Конвенције; он подлијеже ратификацији, прихватању или потврђивању. Држава чланица Савјета Европе не може да

ратификује, прихвати или потврди овај протокол ако није истовремено или претходно ратификовала Конвенцију.

2 Инструменти о ратификацији, прихватању или потврђивању депонују се код Генералног секретара Савјета Европе.

Члан 8.

Ступање на снагу

1 Овај протокол ступа на снагу првог дана мјесеца који слиједи после дана када је пет држава чланица Савјета Европе изразило свој пристанак да су везане овим протоколом у складу са одредбама члана 7.

2 У односу на сваку државу чланицу која после тога изрази свој пристанак да је њиме обавезна, Протокол ступа на снагу првог дана мјесеца који слиједи после датума депоновања инструмента о ратификацији, прихватању или потврђивању.

Члан 9.

Функције депозитара

Генерални секретар Савјета Европе обавијештава државе чланице Савјета о:

- a сваком потпису;
- b депоновање сваког инструмента о ратификацији, прихватању или потврђивању;
- c сваком датуму ступања на снагу овог протокола у складу са члановима 5. и 8;
- d сваком другом акту, нотификацији или саопштењу у вези с овим протоколом.

У потврду чега су доле потписани, прописно овлашћени за ту сврху, потписали овај протокол.

Сачињено у Страсбургу дана 28. априла 1983. године, на енглеском и француском језику, при чему су оба текста подједнако вјеродостојна, у једном примјерку који се депонује у архивама Савјета Европе. Генерални секретар ће доставити овјерене примјерке свакој влади потписници.

Протокол број 7. уз конвенцију о заштити људских права и основних слобода

Стразбур, 22. XI 1984. године

Државе потписнице, чланице Савјета Европе,

Рјешене да предузму кораке како би обезбједиле заједничко спровођење одређених права и слобода путем Конвенције о заштити људских права и основних слобода, потписане у Риму 4. новембра 1950. (у даљем тексту "Конвенција"),
Споразумјеле су се о сљедећем:

Члан 1.

Процедуралне заштите у вези са протјеривањем странаца

1 Странац који законито борави на територији једне државе не може се из ње протјерати, осим на основу одлуке донијете у складу са законом, и има право:

а да поднесе разлоге против свог протјеривања;

б да се његов предмет преиспита; и

с да у те сврхе буде заступан пред надлежним органом или лицем или лицима која тај орган одреди.

2 Странац се може протјерати и прије него што искористи своје права на основу става 1. а, б и с овог члана, ако је протјеривање нужно у интересу јавног поретка или се заснива на разлозима националне безбједности.

Члан 2.

Право на жалбу у кривичним стварима

1 Свако ко је одлуком суда осуђен за кривично дјело има право да његову осуду или казну преиспита виши суд. Остваривање овог права, укључујући и основе за његово коришћење, уређује се законом.

2 Ово право може подлијегати изузецима у односу на дјела мањег значаја, која су одређена законом, или у случајевима када је лицу у питању у првом степену судио највиши суд или је било осуђено на основу жалбе на ослобађајућу пресуду.

Члан 3.

Накнада за погрешну пресуду

Ако је неко лице било правоснажном пресудом осуђено због кривичног дјела и ако је касније његова пресуда била укинута или је био помилован због тога што нека нова или новооткривена чињеница неоспорно указује да се радило о судској грешци, лице које је претрпјело казну као посљедицу такве осуде добиће накнаду у складу са законом или праксом дотичне државе, осим ако се не докаже да је оно у потпуности или дјелимично одговорно за то што непозната чињеница није благовремено откривена.

Члан 4.

Право да се не буде суђен или кажњен двапут по истом предмету

1 Нико се не може судити нити се може поново казнити у кривичном поступку у надлежности исте државе за дјело због кога је већ био правоснажно ослобођен или осуђен у складу са законом и кривичним поступком те државе.

2 Одредбе претходног става не спречавају обнову поступка у складу са законом и кривичним поступком државе, ако постоје докази о новим или новооткривеним чињеницама, или ако је у ранијем поступку дошло до битне повреде која је могла да утиче на његов исход.

3 Овај се члан не може ставити ван снаге на основу члана 15. Конвенције.

Члан 5.

Једнакост супружника

У вези с браком, у току брака и у случају његовог раскида, супружници имају једнака права и одговорности у погледу приватно-правног карактера међусобно и у свом односу према дјечи, при склапању брака, за вријеме

брака и у случају раскида. Овим чланом државе не спречавају предузимање таквих мјера које су неопходне у интересу дјете.

Члан 6.

Територијална примјена

1 Свака држава може приликом потписивања или депоновања инструмента о ратификацији, прихватању или потврђивању, да одреди територију или територије на које се овај протокол примјењује и да наведе мјеру до које се обавезује да ће његове одредбе примјењивати на тој територији или територијама.

2 Свака држава може у свако доба после тога, путем изјаве упућене Генералном секретару Савјета Европе да прошири примјену овог протокола на било коју другу територију наведену у изјави. У односу на такве територије Протокол ступа на снагу првог дана у мјесецу након истека од периода од два мјесеца када Генерални секретар прими такву изјаву.

3 Свака изјава сачињена на основу претходна два члана може, у односу на сваку територију наведену у таквој изјави, да се повуче или измјени, нотификацијом упућеној Генералном секретару. Повлачење или измјена ступа на снагу од првог дана у мјесецу након истека двомјесечног периода од датума када Генерални секретар прими такву нотификацију.

4 Изјава дата у складу са овим чланом сматраће се као да је дата у складу са ставом 1. члана 56. Конвенције.

5 Територија сваке државе на коју се примјењује овај протокол на основу ратификације, прихватања или потврђивања, и свака територија на коју се овај протокол примјењује на основу изјаве те државе на основу овог члана, могу се сматрати одвојеним територијама у сврху члана 1.

6 Свака држава која је дала изјаву у складу са ставом 1 или 2. овог члана, може у свако вријеме након тога изјавити у име једне или више територија на које се изјава односи да она прихвата надлежност Суда, да прима поднеске од појединаца,

невладиних организација или група појединаца, како је утврђено у члану 34. ове конвенције у односу на све или било који од чланова 1 до 5. овог протокола.

Члан 7.

Однос према Конвенцији

У односу на државе чланице одредбе чланова 1. до 6. овог протокола сматрају се додатним члановима Конвенције и све одредбе Конвенције примјењују се у складу с тим.

Члан 8.

Потпис и ратификација

Овај протокол је отворен за потпис државама чланицама Савјета Европе потписницама Конвенције. Он се ратификује, прихвата или одобрава. Држава чланица Савјета Европе не може да ратификује, прихвати или одобри овај протокол ако није претходно или истовремено ратификовала Конвенцију. Инструменти ратификације, прихватања или одобрења се депонују код Генералног секретара Савјета Европе.

Члан 9.

Ступање на снагу

1 Овај протокол ступа на снагу првог дана мјесеца након истека двомјесечног периода од дана када је седам држава чланица Савјета Европе изразило свој пристанак да су везане овим протоколом у складу са одредбама члана 8.

2 У односу на сваку државу чланицу која после тога изрази свој пристанак да је њиме обавезна, Протокол ступа на снагу првог дана мјесеца који слиједи после протока двомјесечног периода од дана када је депонован инструмент о ратификацији, прихватању или потврђивању.

Члан 10.

Функције депозитара

Генерални секретар Савјета Европе обавјештава државе чланице Савјета о:

- a сваком потпису;
- b депоновању сваког инструмента о ратификацији, прихватању или

потврђивању;

c сваком датуму ступања на снагу овог протокола у складу са члановима 6. и 9;

d сваком другом акту, нотификацији или изјави у вези с овим протоколом.

У потврду чега су доле потписани, прописно овлашћени за ту сврху, потписали овај протокол.

Сачињено у Стразбуру дана 22. новембра 1984. године, на енглеском и француском језику, при чему су оба текста подједнако вјеродостојна, у једном примјерку који се депонује у архивама Савјета Европе. Генерални секретар ће доставити овјерене примјерке свакој влади потписници.

Протокол 12. уз конвенцију о заштити људских права и основних слобода

Државе потписнице, чланице Савјета Европе,

Имајући у виду основне принципе у складу с којима су све особе једнаке пред законом и имају право на једнаку заштиту закона;

Одлучне да предузму даље кораке за унапређење једнакости свих особа кроз заједничко спровођење опште забране дискриминације на основи Конвенције о заштити људских права и основних слобода, потписане у Риму 4. новембра 1950. године (у даљем тексту: Конвенција);

Потврђујући да принцип недискриминације не спријечава државе чланице да предузимају мјере у циљу унапређења пуне и стварне једнакости, под условом да постоји циљ и разумно оправдање за те мјере,

Споразумјеле су се о сљедећем:

Члан 1.

Општа забрана дискриминације

1 Уживање свих права утврђених законом осигурано је без дискриминације по било ком основу као што је пол, раса, боја коже, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, веза са неком националном мањином, имовинско стање, рођење или други статус.

2 Никог ниједан орган власти не смије дискриминисати ни по којем основу, као што је наведено у ставу 1.

Члан 2.

Територијална примјена

1 Свака држава може, приликом потписивања или код депоновања инструмента о ратификацији, прихватању или потврђивању, прецизирати територију или територије на које се овај протокол примјењује.

2 Свака држава може, у свако друго вријеме касније, изјавом упућеном генералном секретару Савјета Европе, проширити примјену овог протокола на другу територију која је прецизирана у тој изјави. Овај протокол ступа на снагу у односу на ту територију првог дана мјесеца који слиједи након истека периода од три мјесеца од датума кад је Генерални секретар примио ту изјаву.

3 Свака изјава дата на основи два претходна става, у односу на било коју територију прецизирану у тој изјави, може бити повучена или измијењена саопштењем упућеном генералном секретару Савјета Европе. Повлачење или измјена ступа на снагу првог дана мјесеца који слиједи по истеку рока од три мјесеца од датума кад је Генерални секретар примио то саопштење.

4 Изјаву дата у складу са овим чланом сматра се као да је дата у складу са ставом 1 члана 56. Конвенције.

5 Свака држава која даје изјаву у складу са ст. 1. или 2. овог члана може у било које вријеме након тога изјавити, у име једне или више територија на које се изјава односи, да прихвата надлежност суда за пријем представки од појединаца, невладиних организација или група појединаца како је утврђено чланом 34. Конвенције, а у односу на члан 1. овог протокола.

Члан 3.

Однос према Конвенцији

Државе чланице сматрају одредбе чл. 1. и 2. овог протокола као допунске чланове Конвенције и све одредбе Конвенције примјењују се у складу с тим.

Члан 4.

Потписивање и ратификација

Овај протокол је отворен за потпис државама чланицама Савјета Европе потписницама Конвенције. Он подлијеже ратификацији, прихватању или потврђивању. Држава чланица Савјета Европе не може да ратификује, прихвати или потврди овај протокол а да претходно или истовремено није ратификовала Конвенцију. Инструменти о ратификацији, прихватању или потврђивању депонују се код генералног секретара Савјета Европе.

Члан 5.

Ступање на снагу

1 Овај протокол ступа на снагу

првог дана мјесеца који слиједи после истека периода од три мјесеца од дана када је десет држава чланица Савјета Европе изразило своју сагласност да су везане овим протоколом у складу са одредбама члана 4.

2 У односу на сваку државу чланицу која после тога изрази своју сагласност да буде везана њиме, Протокол ступа на снагу првог дана мјесеца који слиједи после истека периода од три мјесеца од датума депоновања инструмента о ратификацији, прихватању или потврђивању.

Члан 6.

Функције депозитара

Генерални секретар Савјета Европе обавјештава све државе чланице Савјета Европе о:

а сваком потпису,

б депоновању сваког инструмента ратификације, прихватања или потврђивања,

ц сваком датуму ступања на снагу овог протокола у складу са чл. 2. и 5. ,

д сваком другом акту, обавјештењу или саопштењу у вези са овим протоколом.

Сачињено у Риму, дана 4. новембра 2000. године, на енглеском и француском језику, при чему су оба текста подједнако вјеродостојна, у једном примјерку који се депонује у архивама Савјета Европе. Генерални секретар Савјета Европе доставиће овјерене примјерке свакој држави чланици Савјета Европе.

Протокол 13. европске конвенције о заштити људских права и основних слобода, који се односе на укидање смртне казне у свим околностима

Земље-чланице Савјета Европе потписнице овог документа,

Увјерене да је свако право на живот основна вриједност у демократском друштву и да је укидање смртне казне основа за заштиту овог права и за потпуно признавање достојанства свих људских бића;

Желећи да унаприједи заштиту права на живот загарантованог Конвенцијом о заштити људских права и основних слобода потписаном у Риму, 4. новембра 1950. године (у даљем тексту Конвенција);

Констатујући да Протокол 6. Конвенције, који се односи на укидање смртне казне, потписан у Страсбургу, 28. априла 1983. године, не искључује смртну казну с обзиром на дјела почињена у току рата или непосредне пријетње од рата; Ријешене да предузму коначне кораке с циљем укидања смртне казне у свим околностима, сложиле су се како слиједи:

Члан 1.

Укидање смртне казне

Смртна казна се укида. Нико неће бити осуђен на овакву казну нити погубљен.

Члан 2.

Забрана дерогације

Не може се дерогирати ни једна одредба из овог протокола по члану 15 Конвенције.

Члан 3.

Забрана задржавања

Нема задржавања по члану 57 Конвенције с обзиром на одредбе овог протокола.

Члан 4.

Територијална примјена

1 Свака држава може у вријеме потписивања или депоновања својих инструмената и ратификације, прихватања или одобрења, навести територију или територије на које ће примјењивати овај протокол.

2 Свака држава може касније, изјавом обрачајући се генералном секретару Савјета Европе, проширити примјену овог протокола на сваку другу територију наведену у изјави. С обзиром на такву територију, Протокол ступа на снагу првог дана мјесеца након истека периода од три мјесеца након датума примања такве изјаве.

3 Свака изјава из претходна два става може, с обзиром на сваку територију наведену у таквој изјави, бити повучена или измијењена обавјештавајући генералног секретара. Повлачење или измјена ступа на снагу првог дана мјесеца након истека периода од три мјесеца након датума

примања таквог обавјештења.

Члан 5.

Односи у Конвенцији

Између држава- страна одредбе чланова 1 - 4 овог протокола сматрају се као додатни чланови Конвенцији, и све одредбе Конвенције примјењују се сходно томе.

Члан 6.

Потписивање и ратификација

Овај протокол отворен је за потписивање земљама- чланицама Савјета Европе које су потписале Конвенцију. Подлијеже ратификацији, прихватању и одобрењу. Земља- чланица Савјета Европе не може ратификовати, прихватити или одобрити овај протокол без претходног или истовременог ратификовања Конвенције. Инструменти ратификације, прихватања или одобрења депонују се код генералног секретара Савјета Европе.

Члан 7.

Ступање на снагу

1 Овај протокол ступа на снагу првог дана мјесеца након истека периода од три мјесеца након дана када десет земаља-чланица Савјета Европе изрази своју сагласност за Протокол у складу са одредбама члана 6.

2 С обзиром на сваку земљу-чланицу која касније да своју сагласност, Протокол ступа на снагу првог дана мјесеца након истека периода од три мјесеца након датума депоновања инструмената ратификације, прихватања или одобрења.

Члан 8.

Обавезе депозитара

Генерални секретар Савјета Европе обавјештава све земље-чланице Савјета Европе о:

а сваком потписивању;

б депоновању сваког инструмента ратификације, прихватања или одобрења;

ц сваком датуму ступања на снагу овог протокола у складу са члановима 4 и 7;

д сваком другом акту и обавјештењима који се односе на овај

протокол.

Потврђујући ово, доље потписани, уз то прописно овлашћени, потписали су овај протокол.

Сачињено у Вилниусу, 3. маја 2002. године, на енглеском и француском језику, оба текста једнако вјеродостојна, у једном примјерку који

се депонује у архиви Савјета Европе. Генерални секретар Савјета Европе просљеђује овјерене копије свакој земљи-чланици Савјета Европе.

Овјерен примјерак јединог оригиналног документа, на енглеском и француском језику, депонован је у архиву Савјета Европе.

Konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda

Rim, 4. XI. 1950

Vlade potpisnice, kao članice Savjeta Europe,

Imajući u vidu Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima, koju je Generalna skupština Ujedinjenih naroda proglasila 10. prosinca 1948. godine;

Smatrajući da ova deklaracija ima za cilj da učini sigurnim univerzalno i stvarno priznavanje i štovanje u njoj proklamiranih prava;

Smatrajući da je cilj Savjeta Europe da se ostvari veće jedinstvo među njegovim članicama i da je jedan od načina postizanja tog cilja očuvanje i daljnje provođenje ljudskih prava i temeljnih sloboda; Potvrđujući ponovo svoju duboku vjeru u one temeljne slobode koje čine temelje pravde i mira u svijetu, a koje se s jedne strane najbolje štite stvarnom političkom demokracijom a s druge zajedničkim

shvaćanjem i štovanjem ljudskih prava o kojima ovise;

Odlučne kao vlade europskih zemalja s istim strijemljenjima i zajedničkim naslijeđem političkih tradicija, ideala, slobode i vladavine prava, da poduzmu prve korake ka zajedničkom provođenju određenih prava navedenih u Univerzalnoj deklaraciji;

Suglasile su se o slijedećem:

Članak 1.

Obveza štovanja ljudskih prava

Visoke strane ugovornice jamče svim osobama pod svojom jurisdikcijom prava i slobode utvrđene u Dijelu I. ove konvencije.

Dio I

Prava i slobode

Članak 2.

Pravo na život

1 Pravo je na život svakog čovjeka zaštićeno zakonom. Nitko ne može biti namjerno lišen života, osim kod izvršenja smrtne kazne po presudi suda, kojom je proglašen krivim za zločin za koji je ova kazna predviđena zakonom.

2 Lišenje života nije u suprotnosti sa ovim člankom ako proizilazi iz uporabe sile koja je apsolutno neophodna:

a u obrani svakog pojedinca od nezakonitog nasilja;

b prilikom zakonitog lišenja slobode ili sprječavanja bjekstva osobe koja je zakonito lišena slobode;

c u akciji poduzetoj, sukladno zakonu, radi gušenja nemira ili pobune.

Članak 3.

Zabrana mučenja

Nitko neće biti podvrgnut torturi, neljudskom ili ponižavajućem postupku ili kažnjavanju.

Članak 4.

Zabrana ropstva i prinudnog rada

1 Nitko neće biti držan u ropstvu ili položaju ropske ovisnosti.

2 Nitko neće biti primoravan da obavlja prinudni ili obvezni rad.

3 Za uporabu ovog članka izraz "prinudni ili obvezni rad" ne uključuje:

a bilo koji rad koji se normalno zahtijeva od osobe koja se nalazi u zatvoru sukladno odredbama članka 5. ove konvencije, ili za vrijeme uvjetnog otpusta;

b bilo koju službu vojne prirode ili, u

slučaju odbijanja služenja vojne obveze u zemljama gdje se to dozvoljava, bilo koju drugu službu umjesto obveznog služenja vojne obveze;

c bilo koju službu koja se zahtijeva u slučaju izvanredne situacije ili katastrofe koja ugrožava život ili blagostanje zajednice;

d bilo koji rad ili službu koji su dio uobičajenih građanskih obveza.

Članak 5.

Pravo na slobodu i sigurnost

1 Svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Nitko ne smije biti lišen slobode izuzev u niže navedenim slučajevima i sukladno zakonom propisanim postupkom:

a zakonitog lišenja slobode po presudi nadležnog suda;

b zakonitog hapšenja ili lišenja slobode zbog nepovinovanja zakonitom nalogu suda ili u cilju osiguranja izvršenja bilo koje obveze propisane zakonom;

c zakonitog hapšenja ili lišenja slobode glede privođenja nadležnoj sudbenoj vlasti, kada postoji opravdana sumnja da je ta osoba izvršila krivično djelo ili kada postoje valjani razlozi da se osoba spriječi da izvrši krivično djelo ili da, nakon izvršenja krivičnog djela, pobjegne;

d lišenja slobode malodobnika, prema zakonitom nalogu, radi odgajanja pod nadzorom ili zakonitog pritvaranja zbog privođenja nadležnoj vlasti;

e zakonitog lišenja slobode osoba da bi se spriječilo širenje neke zarazne bolesti, pritvaranja mentalno oboljelih osoba, alkoholičara ili narkomana ili skitnica;

f zakonitog hapšenja ili lišenja slobode osobe u cilju sprječavanja ilegalnog ulaska u zemlju ili osobe protiv koje je u toku postupak deportacije ili ekstradicije.

2 Svako tko je uhapšen bit će odmah obaviješten, na jeziku koji razumije, o razlozima hapšenja i o svim optužbama protiv njega.

3 Svako tko je uhapšen ili lišen slobode prema odredbama stavka 1(c) ovog članka mora odmah biti izveden pred sudiju ili drugu službenu osobu zakonom ovlaštenu da vrši sudbenu vlast i mora imati pravo na suđenje u razumnom roku ili na puštanje na slobodu do suđenja.

Puštanje se na slobodu može uvjetovati garancijama o pojavljivanju na suđenju.

4 Svako kome je uskraćena sloboda hapšenjem ili lišavanjem slobode ima pravo uložiti žalbu sudu kako bi sud, u kratkom roku, razmotrio zakonitost lišavanja slobode i ukoliko ono nije bilo zakonito naložio oslobađanje.

5 Svako tko je bio žrtva hapšenja ili lišavanja slobode protivno odredbama ovog članka ima pravo na obeštećenje.

Članak 6.

Pravo na pravično suđenje

1 Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi malodobnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao nanijeti štetu interesima pravde.

2 Svako tko je optužen za krivično djelo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže.

3 Svako tko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:

a da odmah, na jeziku koji razumije, bude detaljno obaviješten o prirodi i razlogu optužbe protiv njega;

b da mu se osiguraju vrijeme i uvjeti neophodni za pripremanje obrane;

c da se brani sam ili uz pomoć branitelja koga sam izabere ili, ukoliko ne raspolože sredstvima da plati branitelja, da ga dobije besplatno, kada to nalažu interesi pravde;

d da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svjedoka obrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoka optužbe;

e da koristi besplatnu pomoć tumača ukoliko ne razumije ili ne govori jezik koji se koristi na sudu.

Članak 7.

Kažnjavanje samo na temelju zakona

1 Nitko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

2 Ovaj članak ne utječe na suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe koja je kriva za činjenje ili nečinjenje, ako je to djelo u vrijeme izvršenja predstavljalo krivično djelo prema općim pravnim načelima priznatim kod civiliziranih naroda.

Članak 8.

Pravo na štovanje privatnog i obiteljskog života

1 Svako ima pravo na štovanje svog privatnog i obiteljskog života, doma i prepiske.

2 Javna vlast se ne miješa u vršenje ovog prava, osim ako je takvo miješanje predviđeno zakonom i ako je to neophodna mjera u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, gospodarske dobrobiti zemlje, sprječavanja nereda ili sprječavanja zločina, zaštite zdravlja i morala ili zaštite prava i sloboda drugih.

Članak 9.

Sloboda misli, savjesti i vjeroispovijesti

1 Svako ima pravo na slobodu misli, savjesti i vjere: ovo pravo uključuje slobodu da promjeni vjeru ili uvjerenje i slobodu, sam ili zajedno sa drugima i javno ili privatno, da manifestira svoju vjeru ili uvjerenje, obredom, propovijedanjem i vršenjem vjerskih dužnosti i rituala.

2 Sloboda manifestiranja svoje vjere ili svojih uvjerenja će podlijegati samo onim ograničenjima predviđenim zakonom i koja su neophodna u demokratskom društvu u interesu javne sigurnosti, zaštite javnog poretka, zdravlja ili morala ili zaštite prava i sloboda drugih.

Članak 10.

Sloboda izražavanja

1 Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu mišljenja i slobodu primanja i prenošenja informacija i ideja, bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj članak ne sprječava države da zahtijevaju dozvole za rad od radio, televizijskih i filmskih kompanija.

2 Otvarivanje ovih sloboda, budući da uključuje obveze i odgovornosti, može podlijegati takvim formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili sankcijama predviđenim zakonom i koje neophodne u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, sprječavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja i morala, ugleda ili prava drugih, sprječavanja širenja povjerljivih informacija ili u interesu očuvanja autoriteta i nepristranosti sudstva.

Članak 11.

Sloboda okupljanja i udruživanja

1 Svako ima pravo na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja s drugima, uključujući i pravo osnivanja sindikata i pridruživanja sindikatima zbog zaštite svojih interesa.

2 Ova prava neće biti ograničena izuzev na način propisan zakonom i koji je neohodan u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti ili javne sigurnosti, u cilju sprječavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja ili morala ili zaštite prava sloboda drugih. Ovim člankom se ne zabranjuje uvođenje zakonitih ograničenja na ona prava koja uživaju pripadnici oružanih snaga, policije ili državne administracije.

Članak 12.

Pravo na sklapanje braka

Od trenutka kada postanu sposobni za brak, muškarac i žena imaju pravo da stupe u brak i zasnuju obitelj prema nacionalnim zakonima kojima se regulira ostvarivanje ovog prava.

Članak 13.

Pravo na djelotvorni pravni lijek

Svako čija su prava i slobode, priznata

ovom konvencijom, narušena ima pravo na pravni lijek pred nacionalnim vlastima, čak i onda kada su povredu ovih prava i sloboda učinile osobe u vršenju svoje službene dužnosti.

Članak 14.

Zabrana diskriminacije

Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, sveza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.

Članak 15.

Odstupanje u izvanrednim okolnostima

1 U doba rata ili druge javne opasnosti koja prijete opstanku nacije, svaka visoka strana ugovornica može poduzeti mjere koje odstupaju od njenih obveza po ovoj konvenciji, i to u najnužnijoj mjeri koju zahtijeva hitnost situacije, s tim da takve mjere ne budu u neskladu s njenim drugim obvezama prema međunarodnom pravu.

2 Prethodna odredba ne dopušta odstupanje od članka 2. osim u pogledu smrti prouzrokovane zakonitim ratnim postupcima, ili članka 3. i 4, stavak 1. i članka 7.

3 Svaka visoka strana ugovornica koja koristi svoje pravo da odstupi od odredbi

Konvencije obavještava u potpunosti Generalnog sekretara Savjeta Europe o mjerama koje poduzima i razlozima za njih. Ona, također, obavještava Generalnog tajnika Savjeta Europe kada takve mjere prestaju djelovati i kada se odredbe Konvencije ponovo počinju u potpunosti primjenjivati.

Članak 16.

Ograničenja političke aktivnosti stranaca

Nijedna od odredbi iz članka 10, 11. i 14. neće se tumačiti tako da sprječava visoke strane ugovornice da ograničavaju političku djelatnost stranaca.

Članak 17.

Zabrana zlouporabe prava

Ništa u ovoj konvenciji ne može se tumačiti tako da podrazumijeva pravo bilo koje države, skupine ili osoba da se upuste u neku djelatnost ili izvrše neki čin koji je usmjeren na poništavanje bilo kog od navedenih prava i sloboda ili na njihovo ograničavanje u većoj mjeri od one koja je predviđena Konvencijom.

Članak 18.

Granice korištenja ograničenja prava

Ograničenja za navedena prava i slobode, dozvoljena prema ovoj konvenciji, neće se primjenjivati u bilo koje druge svrhe osim onih za koje su predviđena.

Dio II.

Europski sud za ljudska prava

Članak 19.

Uspostavljanje Suda

Da bi se osiguralo štovanje obveza koje su visoke strane ugovornice u Konvenciji i njenim protokolima preuzele, bit će uspostavljen Europski sud za ljudska prava (u daljnjem tekstu "Sud"). Sud će djelovati na trajnom temelju.

Članak 20.

Broj sudaca

Broj sudaca koji će sačinjavati Sud bit će jednak broju visokih strana ugovornica.

Članak 21.

Uvjeti za obavljanje službe

1 Suci moraju imati visoki moralni ug-

led i posjedovati kvalifikacije potrebite za obavljanje visokih sudbenih funkcija, odnosno biti priznati pravni stručnjaci.

2 Suci djeluju u osobnom svojstvu.

3 Tijekom svog mandata sudije se ne mogu baviti poslovima koji su inkompatibilni s njihovom neovisnošću, nepristrasnošću ili zahtjevima stalne službe; sva pitanja u svezi s primjenom ovog stava rješava Sud.

Članak 22.

Izbor sudaca

U odnosu na svaku visoku stranu ugovornicu suce bira Parlamentarna skupština većinom glasova sa liste od tri kandidata koje imenuje visoka strana ugovornica.

Članak 23.

Mandat i razrješenje

1 Suci se biraju na period od 9 godina. Oni se ne mogu ponovno birati.

2 Sucu mandat ističe kada napuni sedamdeset godina starosti.

3 Suci ostaju na dužnosti dok ne budu zamijenjeni. Međutim, oni nastavljaju raditi na predmetima koje su već uzeli u razmatranje.

4 Sudac se ne može razriješiti svoje funkcije dok ostali suci ne odluče dvotrećinskom većinom da taj sudac više ne ispunjava potrebne uvjete.

Članak 24.

Tajništvo i izvjestitelji

1 Sud ima tajništvo čija se funkcija i organizacija određuje Poslovníkom Suda.

2 Kada zasjeda sudac pojedinac, Sudu pomažu izvjestitelji koji rade pod nadležnošću predsjednika Suda. Oni čine dio tajništva Suda.

Članak 25.

Sud na plenarnoj sjednici

Sud u Plenumu:

a bira predsjednika i jednog ili dva dopredsjednika Suda na period od tri godine; oni se mogu ponovo birati;

b ustanovljava vijeća za utvrđeni vremenski period;

c bira predsjednike vijeća suda; oni se

mogu ponovo birati;

d usvaja poslovnik Suda;

e bira tajnika Suda i jednog ili više njegovih zamjenika;

f postavlja bilo koji zahtjev na osnovu članka 26., stavak 2.

Članak 26.

Sudac pojedinac, komiteti, vijeća i Veliko vijeće

1 Za razmatranje slučajeva pred Sudom, Sud zasjeda kao sudac pojedinac, komitet od tri suca, vijeće od sedam sudaca i Veliko vijeće od sedamnaest sudaca. Vijeća Suda uspostavljaju komiteete na određen vremenski period.

2 Na zahtjev Suda na plenarnoj sjednici, Komitet ministara može, jednoglasnom odlukom i na određen period, smanjiti broj sudaca u vijećima na pet.

3 Kada zasjeda kao sudac pojedinac, taj sudac ne razmatra niti jedan zahtjev protiv Visoke strane ugovornice u čije ime je izabran.

4 Sudac izabran u ime zainteresirane Visoke strane ugovornice učestvuje u radu kao ex officio član vijeća ili Velikog vijeća. Ukoliko nema nijednog ili ukoliko taj sudac ne može prisustvovati, u svojstvu suca učestvuje osoba koju izabere predsjednik Suda s unaprijed priložene liste od strane te ugovornice.

5 U sastav Velikog vijeća također ulaze predsjednik Suda, potpredsjednici, predsjednici vijeća i drugi suci sukladno Poslovníku Suda. Kada se predmet na temelju članka 43. iznese pred Veliko vijeće, nijedan sudac iz vijeća koje je donijelo presudu neće učestvovati u radu Velikog vijeća, osim predsjednika vijeća i suca koji je predstavljao zainteresiranu Visoku članicu ugovornicu.

Članak 27.

Nadležnost suca pojedinca

1 Sudac pojedinac može proglasiti neprihvatljivim ili ga brisati sa sudske liste predmeta zahtjev podnesen na temelju članka 34. u slučajevima kada se takva odluka može donijeti bez daljnjeg razmatranja.

2 Odluka je konačna.

3 Ukoliko sudac pojedinac ne proglasi zahtjev neprihvatljivim niti ga briše sa

sudske liste predmeta, on ga dostavlja komitetu ili vijeću na daljnje razmatranje.

Članak 28.

Nadležnost komiteta

1 Po pitanju zahtjeva podnesenog na temelju članka 34., komitet može jednoglasnom odlukom:

a proglasiti ga neprihvatljivim ili ga brisati sa sudske liste predmeta, u slučajevima gdje se takva odluka može donijeti bez daljnjeg razmatranja; ili

b proglasiti ga prihvatljivim i u isto vrijeme donijeti presudu u meritumu, ukoliko je osnovno pitanje slučaja, koji se tiče interpretacije ili primjene Konvencije ili dodatnih protokola, već predmet dobro uspostavljenog precedentnog prava Suda.

2 Odluke i presude iz stavka 1. su konačne.

3 Ukoliko sudac izabran u ime zainteresirane visoke strane ugovornice nije član komiteta, komitet može u bilo kojoj fazi postupka pozvati tog suca da učestvuje umjesto jednog od članova komiteta, poštujući sve relevantne faktore, uključujući i to da li je ugovorna strana priložila zahtjev za proceduru na temelju stavka 1.b.

Članak 29.

Odluke vijeća o prihvatljivosti i utemeljenosti

1 Ukoliko nije donesena nikakva odluka na temelju članka 27. ili 28., niti donesena presuda na temelju članka 28., vijeće može odlučiti o prihvatljivosti i meritmu pojedinačnih zahtjeva podnesenih na temelju članka 34. Odluka o prihvatljivosti može se donijeti posebno.

2 Vijeće odlučuje o prihvatljivosti i utemeljenosti međudržavnih predstavki podnijetih na temelju članka 33. Odluka o prihvatljivosti se donosi posebno, osim ako Sud, u posebnim slučajevima, ne odluči drukčije.

Članak 30.

Ustupanje nadležnosti Velikom vijeću

Ako se povodom predmeta koji vijeće razmatra pokrene neko ozbiljno pitanje

od značaja za tumačenje Konvencije ili protokola uz nju, ili ako rješenje pitanja pred Vijećem može da dovede do rezultata koji nije u suglasnosti s nekom prethodno donijetom odlukom Suda, vijeće može sve dok ne donese presudu, da ustupi nadležnost Velikom vijeću, izuzev kada se tome protivi jedna od stranaka u sporu.

Članak 31.

Ovlasti Velikog vijeća

Veliko vijeće:

a odlučuje o predstavkama podnijetim na temelju članka 33. ili članka 34., kada mu neko vijeće ustupi nadležnost na temelju članka 30. ili kada mu je predmet upućen na temelju članka 43;

b odlučuje o pitanjima dostavljenim Sudu od strane Komiteta ministara sukladno članku 46., stavak 4; i

c razmatra zahtjeve za savjetodavna mišljenja podnijeta na temelju članka 47.

Članak 32.

Nadležnost Suda

1 Nadležnost se Suda proteže na sva pitanja koja se tiču tumačenja i primjene ove konvencije i protokola uz nju, a koja su mu upućena na temelju članka 33, 34, 46 i 47.

2 U slučaju spora da li je Sud nadležan, odlučuje Sud.

Članak 33.

Međudržavni sporovi

Svaka visoka strana ugovornica može ukazati Sudu na svaku povredu odredbi Konvencije ili protokola uz nju koju je navodno počinila neka druga strana ugovornica.

Članak 34.

Pojedinačne predstavke

Sud može da prima predstavke od svake osobe, nevladine organizacije ili skupine osoba koji tvrde da su žrtve povrede prava ustanovljenih Konvencijom ili protokolima uz nju, učinjene od strane neke visoke strane ugovornice. Visoke strane ugovornice obvezuju se da ni na koji način ne ometaju stvarno rješenje ovog prava.

Članak 35.

Uvjeti prihvatljivosti

1 Sud može uzeti predmet u postupak tek kada se iscrpe svi unutarnji pravni lijekovi, sukladno općepriznatim načelima međunarodnog prava, i u roku od šest mjeseci od dana kada je donijeta pravomoćna odluka.

2 Sud ne postupa po pojedinačnoj predstavi podnijetoj na temelju članka 34. koja je:

a anonimna; ili

b u suštini istovjetna s pitanjem koje je sud već razmatrao, ili koja je već podnijeta nekoj drugoj međunarodnoj instanci glede ispitivanja, odnosno rješavanja a ne sadrži nove relevantne činjenice.

3 Sud proglašava neprihvatljivim bilo koji pojedinačni zahtjev priložen na temelju članka 34. ukoliko smatra da:

a se zahtjev ne slaže s odredbama Konvencije ili dodatnih protokola uz Konvenciju, očigledno je neutemeljen ili zlorabi pravo na podnošenje pojedinačnih zahtjeva; ili

b podnositelj zahtjeva nije pretrpio značajnu štetu, osim ako poštivanje ljudskih prava kao što je definirano u Konvenciji i njezinim protokolima ne zahtijeva razmatranje zahtjeva u meritumu i osigurava da se po ovoj osnovi niti jedan slučaj ne može odbiti a da ga nije na vrijeme razmotrio domaći sud.

4 Sud odbacuje svaku predstavku koju smatra neprihvatljivom glede ovog članka. On to može učiniti u svakoj fazi postupka.

Članak 36.

Intervencija treće strane

1 Visoka strana ugovornica čiji je podnositelj predstavke državljanin ima pravo da podnese pisani podnesak i učestvuje u saslušanju u svim predmetima pred vijećem ili Velikim vijećem.

2 Predsjednik Suda može u interesu ispravnog postupanja pozvati visoku stranu ugovornicu koja nije strana u postupku ili svaku zainteresiranu osobu koja nije podnositelj predstavke da podnesu pisani podnesak ili uzmu učešća u saslušanju.

3 U svim predmetima iznesenim pred vijećem ili Velikim vijećem, Vijeće europskog Komesara za ljudska prava može priložiti pisane komentare i učestvovati u saslušanjima.

Članak 37.

Skidanje predstavki

1 Sud u svakoj fazi postupka može odlučiti da skine predstavku sa liste predmeta ako se na temelju okolnosti može zaključiti:

a da podnositelj predstavke ne namjerava da dalje učestvuje u postupku; ili

b da je predmet razriješen; ili

c da iz svakog drugog razloga koji Sud utvrdi nije više opravdano nastaviti sa ispitivanjem predstavke.

Međutim, Sud nastavlja s ispitivanjem predstavke ako je to potrebno glede štovanja ljudskih prava ustanovljenih Konvencijom i protokolima uz nju.

2 Sud može odlučiti da predstavku vrati na svoju listu predmeta ako smatra da okolnosti to opravdavaju.

Članak 38

Razmatranje slučajeva

Sud razmatra slučaj zajedno s predstavnicima ugovorenih strana i, ukoliko je potrebno, preuzima istragu, za čije će mu učinkovito izvršenje visoke strane ugovornice u pitanju pružiti sve potrebne olakšice.

Članak 39.

Nagodbe pred sudom

1 U bilo kojoj fazi postupka, Sud se može staviti na raspolaganje zainteresiranim stranama po pitanju postizanja nagodbe utemeljene na poštivanju ljudskih prava utvrđenih Konvencijom i njezinim protokolima.

2 Postupci koji se vode na temelju stavka 1. su povjerljive prirode.

3 Ako je postignuta nagodba, Sud briše slučaj sa sudske liste slučajeva odlukom koja sadrži kratak opis činjenica i postignutog rješenja.

4 Ova Odluka se dostavlja Komitetu ministara, koji nadgleda izvršenje uvjeta iz nagodbe kao što je navedeno u odluci.

Članak 40.

Javna rasprava i pristup dokumentima

- 1 Rasprave su javne, osim kada Sud u posebnim okolnostima odluči drukčije.
- 2 Dokumenti deponirani kod tajnika dostupni su javnosti, osim kada predsjednik Suda odluči drukčije.

Članak 41.

Pravično zadovoljstvo

Kada Sud utvrdi prekršaj Konvencije ili protokola uz nju, a unutar nje pravo visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo dijelomičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravično zadovoljenje oštećenju stranci.

Članak 42.

Presude vijeća

Presude vijeća postaju pravomoćne sukladno odredbama članka 44., stavak 2.

Članak 43.

Obraćanje Velikom vijeću

- 1 U roku od tri mjeseca od dana donošenja presude vijeća svaka stranka može, u posebnim slučajevima, da zahtijeva da se predmet iznese pred Veliko vijeće.
- 2 Odbor od pet sudaca Velikog vijeća prihvatit će zahtjev ako se predmet tiče nekog ozbiljnog pitanja vezanog za tumačenje Konvencije ili ozbiljnog pitanja od opće važnosti.
- 3 Ako odbor prihvati zahtjev, Veliko vijeće odlučuje o predmetu presudom.

Članak 44.

Konačna presuda

- 1 Presuda Velikog vijeća je konačna.
- 2 Presuda vijeća postaje konačna:
 - a kada stranke izjave da neće zahtijevati da se predmet iznese pred Veliko vijeće; ili
 - b tri mjeseca poslije donošenja presude, ako se ne zatraži da se predmet iznese pred Veliko vijeće; ili
 - c kada odbor Velikog vijeća odbije zahtjev za razmatranje na temelju članka 43.
- 3 Konačna presuda se objavljuje.

Članak 45.

Obrazloženje presuda i odluka

- 1 Obrazloženje se daje za presude i za odluke kojima se predstavka proglašava prihvatljivom ili neprihvatljivom.
- 2 Ako presuda u cijelosti ili u jednom svom dijelu ne predstavlja jednoglasno mišljenje sudaca, svaki sudac ima pravo da iznese izdvojeno mišljenje.

Članak 46.

Obveznost i izvršenje presuda

- 1 Visoke strane ugovornice preuzimaju obvezu da se povinuju konačnoj presudi Suda u svakom predmetu u kome su stranke.
- 2 Konačna odluka Suda se dostavlja Komitetu ministara koji nadgleda njezino izvršenje.
- 3 Ukoliko Komitet ministara smatra da je nadgledanje izvršenja konačne presude ometeno problemom interpretacije presude, može uputiti predmet Sudu da donese odluku po pitanju interpretacije. Odluka o upućivanju se donosi dvotrećinskom većinom glasova imenovanih predstavnika u Komitetu.
- 4 Ukoliko Komitet ministara smatra da visoka strana ugovornica odbija da se povinuje konačnoj presudi u slučajevima gdje je ona učesnica, nakon upućivanja formalne obavijesti toj strani, odlukom donesenom dvotrećinskom većinom glasova imenovanih predstavnika Komiteta, upućuje upit Sudu o tomu da li je ta strana ispunila svoju obvezu na temelju stavka 1.
- 5 Ukoliko Sud ustanovi povredu stavka 1, on upućuje slučaj Komitetu ministara na razmatranje o poduzimanju mjera. Ukoliko Sud ustanovi da nema povrede stavka 1, on upućuje slučaj Komitetu ministara koji zatvara slučaj.

Članak 47.

Savjetodavna mišljenja

- 1 Na zahtjev Komiteta ministara Sud može da daje savjetodavna mišljenja o pravnim pitanjima koja se tiču tumačenja Konvencije i protokola uz nju.
- 2 Takva se mišljenja ne mogu baviti pitanjima koja se odnose na sadržaj ili obuhvat prava i sloboda ustanovljenih Dijelom i Konvencijom i protokolima uz

nju, kao ni bilo kojim drugim pitanjem koje bi Sud ili Komitet ministara mogli da razmatraju u svezi s postupcima koji se mogu pokrenuti sukladno Konvenciji.

3 Za odluke Komiteta ministara da zahtijeva savjetodavno mišljenje Suda potrebna je većina glasova predstavnika koji učestvuju u radu Komiteta.

Članak 48.

Savjetodavna nadležnost Suda

Sud odlučuje da li zahtjev za davanje savjetodavnog mišljenja koji podnese Komitet ministara spada u njegovu nadležnost određenu člankom 47.

Članak 49.

Obrazloženje savjetodavnih mišljenja

1 Savjetodavna mišljenja Suda se obrazlažu.

2 Ako savjetodavno mišljenje u cijelosti ili jednom svom dijelu ne predstavlja jednoglasno mišljenje sudaca, svaki sudac ima pravo da iznese izdvojeno mišljenje.

3 Savjetodavna mišljenja Suda dostavljaju se Komitetu ministara.

Članak 50.

Troškovi Suda

Troškove Suda snosi Savjet Europe.

Članak 51.

Privilegije i imuniteti sudaca

Tijekom vršenja svoje dužnosti suci uživaju privilegije i imunitete predviđene člankom 40. Statuta Savjeta Europe i sporazumima donijetim na temelju nje.

Dio III.

Razne odredbe

Članak 52.

Upiti Generalnom tajniku

Po prijemu zahtjeva Generalnog tajnika Savjeta Europe, svaka visoka strana ugovornica dostavlja traženo objašnjenje o načinu na koji se u njenom unutarnjem pravu osigurava stvarna primjena svake od odredbi ove konvencije.

Članak 53.

Osiguranje postojećih ljudskih prava

Ništa se u ovoj konvenciji neće tumačiti kao ograničavanje ili derogiranje bilo kojih ljudskih prava i temeljnih sloboda koje mogu biti osigurane zakonima bilo koje visoke strane ugovornice ili bilo kojim drugim sporazumom čija je ona članica.

Članak 54.

Ovlasti Komiteta ministara

Ništa u ovoj konvenciji nije na štetu ovlasti Komiteta ministara utvrđenih Statutom Savjeta Europe.

Članak 55.

Isključenje drugih načina za rješavanje spora

Visoke strane ugovornice suglasile su se da se neće koristiti, osim u slučaju posebnog sporazuma, postojećim međusobnim ugovorima, konvencijama ili deklaracijama glede podnošenja putem žalbe na spor koji proizilazi iz tumačenja ili primjene ove konvencije da bi ga riješile drugim sredstvima rješavanja od onih predviđenih ovom konvencijom.

Članak 56.

Teritorijalna primjena

1 Svaka država može, prilikom ratifikacije, ili u svako drugo vrijeme kasnije, izjaviti putem notifikacije upućene Generalnom tajniku Savjeta Europe da se ova konvencija, pod rezervom stavka 4. ovog članka, primjenjuje na sve ili samo na neki teritorij čiji su međunarodni odnosi u njenoj nadležnosti.

2 Konvencija će se primjenjivati na teritorij ili teritorije navedene u notifikaciji poslije trideset dana od dana kada je notifikaciju primio Generalni tajnik Savjeta Europe.

3 Odredbe ove konvencije bit će primijenjene na tim teritorijima, s dužnom pažnjom u odnosu na lokalne potrebe.

4 Svaka država koja je dala izjavu sukladno prvom stavku ovog članka može, u svako doba kasnije, izjaviti, u ime jednog ili više teritorija na koje se ova izjava odnosi, da je Sud nadležan da prima podneske pojedinaca, nevladinih organizacija ili skupina pojedinaca sukladno članku 34. ove konvencije.

Članak 57.

Rezerve

1 Svaka država može, prilikom potpisivanja ove konvencije ili deponiranja instrumenta o ratifikaciji, izjaviti određenu rezervu u svezi sa svakom pojedinom odredbom Konvencije, u mjeri u kojoj bilo koji zakon koji je na snazi na njenom teritoriju nije u suglasnosti s tom odredbom. Ovaj članak ne dozvoljava rezerve općeg karaktera.

2 Svaka rezerva izražena na temelju ovog članka sadrži kratak prikaz zakona u pitanju.

Članak 58.

Otkazivanje

1 Visoka strana ugovornica može otkazati ovu konvenciju samo po isteku roka od pet godina od dana kada je postala članica i šest mjeseci nakon obavijesti sadržane u notifikaciji upućenoj Generalnom tajniku Savjeta Europe, koji o tome obavještava ostale visoke strane ugovornice.

2 To otkazivanje ne oslobađa visoku stranu ugovornicu na koju se ovo odnosi

od, njenih obveza prema ovoj konvenciji glede bilo kog čina kojim bi se te obveze kršile prije datuma stupanja otkaza na snagu.

3 Svaka visoka strana ugovornica koja prestaje da bude članica Savjeta Europe prestaje da bude članica ove konvencije pod istim uvjetima.

4 Prema odredbama iz prethodnih stavaka, Konvencija se može otkazati za svaki teritorij na koji je primjenjivana na temelju članka 56.

Članak 59.

Potpis i ratifikacija

1 Ova konvencija je otvorena za potpisivanje članicama Savjeta Europe. Ona podliježe ratifikaciji. Ratifikacije se deponiraju kod Generalnog tajnika Savjeta Europe.

2 Europska unija može pristupiti ovoj Konvenciji.

3 Konvencija stupa na snagu pošto je deponirano deset instrumenata o ratifikaciji.

4 Za svaku potpisnicu koja ratifikaciju izvrši kasnije, Konvencija stupa na snagu danom deponiranja instrumenta o ratifikaciji.

5 Generalni tajnik Savjeta Europe obavještava sve članice Savjeta Europe o stupanju Konvencije na snagu, visokim stranama ugovornicama koje su je ratificirale i o deponiranju svakog instrumenta o ratifikaciji koje je kasnije izvršeno.

Sačinjeno u Rimu, 4. studeni 1950. godine, na francuskom i engleskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom jedinom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Europe. Generalni tajnik dostavlja ovjerene kopije svakoj potpisnici.

Protokol uz konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda ("prvi protokol")

Pariz, 20. III. 1952

Vlade potpisnice, kao članice Savjeta Europe:

Rješene da poduzmu korake kako bi osi-

gurale zajedničko provođenje određenih

prava i sloboda koje već nisu uključene u Dio I. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisane u Rimu 4. studenog 1950. (u daljnjem tekstu "Konvencija"),
Sporazumjele su se o sljedećem:

Članak 1.

Zaštita imovine

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

Članak 2.

Pravo na naobrazbu

Nitko ne može biti lišen prava na naobrazbu. U vršenju svih svojih funkcija u oblasti naobrazbe i nastave država poštuje pravo roditelja da osiguraju takvu naobrazbu i nastavu koji su sukladni njihovim vlastitim vjerskim i filozofskim uvjerenjima.

Članak 3.

Pravo na slobodne izbore

Visoke strane ugovornice se obvezuju da u primjerenim vremenskim razmacima održavaju slobodne izbore s tajnim glasanjem, pod uvjetima koji osiguravaju slobodno izražavanje mišljenja naroda pri izboru zakonodavnih tijela.

Članak 4.

Teritorijalna primjena

Svaka visoka strana ugovornica može prilikom potpisivanja ili ratifikacije, ili u svako doba poslije toga, dostaviti Generalnom tajniku Savjeta Europe izjavu o

tome u kom obujmu prihvaća da se odredbe ovog protokola primjenjuju na teritorijima za čije je međunarodne odnose odgovorna, a koje su navedene u izjavi. Svaka visoka strana ugovornica koja je dostavila takvu izjavu glede prethodnog stavka može prema potrebi dostaviti novu izjavu kojom mijenja uvjete sadržane u ranijoj izjavi ili ukida primjenu odredbi ovog protokola u odnosu na bilo koji teritorij.

Izjava dana sukladno ovom članku smatra se kao da je dana sukladno stavku 1, članka 56. Konvencije.

Članak 5.

Odnos prema Konvenciji

Visoke strane ugovornice smatraju odredbe članaka 1, 2, 3. i 4. ovog protokola kao dodatne članke Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se sukladno tom.

Članak 6.

Potpis i ratifikacija

Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Europe potpisnicama Konvencije; on se ratificira istovremeno ili poslije ratifikacije Konvencije. On stupa na snagu poslije deponiranja deset instrumenata o ratifikaciji. U pogledu svake potpisnice koja ga bude ratificirala poslije toga, Protokol stupa na snagu na datum deponiranja instrumenata o ratifikaciji.

Instrumenti o ratifikaciji deponiraju se kod Generalnog tajnika Savjeta Europe, koji će sve članice obavijestiti o onim članicama koje su izvršile ratifikaciju.

Sačinjeno u Parizu dana 20. ožujka 1952. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Europe. Generalni tajnik će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

Protokol broj 4. uz konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda kojim se osiguravaju određena prava i slobode koje nisu uključene u konvenciju i prvi protokol uz nju

Strasbourg, 16. IX. 1963.

Vlade potpisnice, kao članice Savjeta Europe:

Rješene da poduzmu korake kako bi osigurale zajedničko provođenje određenih prava i sloboda koje već nisu uključene u Dio I. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisane u Rimu 4. studenog 1950. (u daljnjem tekstu "Konvencija"), i u članke 1. do 3. Prvog protokola uz Konvenciju, potpisanog u Parizu 20. ožujka 1952, Sporazumjele su se o sljedećem:

Članak 1.

Zabrana dužničkog zatvora

Nitko se ne može lišiti slobode samo zato što nije u stanju da ispuni ugovornu obvezu.

Članak 2.

Sloboda kretanja

1 Svako tko se zakonito nalazi na teritoriju jedne države ima, na tom teritoriju, pravo na slobodu kretanja i slobodu izbora boravišta.

2 Svako je slobodan da napusti bilo koju zemlju, uključujući i vlastitu.

3 Nikakva se ograničenja ne mogu postaviti u odnosu na ostvarivanje ovih prava osim onih koja su sukladna zakonu i koja su nužna u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti ili javne sigurnosti, radi očuvanja javnog poretka, za sprječavanje kriminala, za zaštitu morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

4 Prava iz stavka 1. mogu se također, u posebnim oblastima ograničiti sukladno zakonu i opravdati javnim interesom u demokratskom društvu.

Članak 3.

Zabrana protjerivanja vlastitih državljana

1 Nitko ne može biti protjeran, bilo pojedinačnom ili kolektivnom mjerom, s

teritorija države čiji je državljanin.

2 Nitko ne može biti lišen prava da uđe na teritorij države čiji je državljanin.

Članak 4.

Zabrana skupnog protjerivanja stranaca

Zabranjeno je kolektivno protjerivanje stranaca.

Članak 5.

Teritorijalna primjena

1 Svaka visoka strana ugovornica može prilikom potpisivanja ili ratifikacije ovog protokola, ili u svako doba poslije toga, dostaviti Generalnom tajniku Savjeta Europe izjavu o tome u kom obujmu prihvaća da se odredbe ovog protokola primjenjuju na teritorijima za čije je međunarodne odnose odgovorna, a koje je navela u izjavi.

2 Svaka visoka strana ugovornica koja je dostavila takvu izjavu glede prethodnog stavka može prema potrebi dostaviti novu izjavu kojom mijenja uvjete sadržane u ranijoj izjavi ili ukida primjenu odredbi ovog protokola u odnosu na bilo koji teritorij.

3 Izjava data sukladno ovom članku smatra se kao da je data sukladno stavku 1, članka 56. Konvencije.

4 Teritorij svake države na koju se primjenjuje ovaj protokol na temelju ratifikacije ili prihvaćanja, i svaki teritorij na koji se ovaj protokol primjenjuje na temelju izjave te države date na temelju ovog članka, smatraju se odvojenim teritorijima u svrhe članka 2. i 3.

5 Svaka država koja je dala izjavu sukladno stavku 1 ili 2. ovog članka, može u svako vrijeme nakon toga, izjaviti u ime jednog ili više teritorija na koje se izjava odnosi da ona prihvaća nadležnost Suda, da prima podneske od pojedinaca,

nevladinih organizacija ili skupina pojedinaca, kako je utvrđeno u članku 34. ove konvencije u odnosu na sve ili bilo koji od članaka 1. do 4. ovog protokola.

Članak 6.

Odnos prema Konvenciji

Visoke strane ugovornice smatraju odredbe članaka 1. do 5. ovog protokola kao dodatne članke Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se sukladno tom.

Članak 7.

Potpis i ratifikacija

1 Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Europe potpisnicama Konvencije; on se ratificira istovremeno ili poslije ratifikacije Konvencije. On stupa na snagu poslije deponiranja pet instrumenata o ratifikaciji.

U odnosu na svaku potpisnicu koja ga bude ratificirala poslije toga, Protokol stupa na snagu na datum deponiranja instrumenta o ratifikaciji.

2 Instrumenti o ratifikaciji deponiraju se kod Generalnog tajnika Savjeta Europe, koji će sve članice obavijestiti o onim članicama koje su izvršile ratifikaciju.

U potvrdu čega su dolje potpisani, propisno ovlašteni u tom cilju, potpisali ovaj protokol.

Sačinjeno u Strasbourgu dana 16. rujna 1963. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Europe. Generalni tajnik će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

Protokol broj 6. uz konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda koji se odnosi na ukidanje smrtne kazne

Strasbourg, 28. IV. 1983

Države članice Savjeta Europe, potpisnice ovog protokola uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisane u Rimu 4. studenog 1950. (u daljnjem tekstu: "Konvencija").

Smatrajući da promjene do kojih je došlo u nekoliko država članica Savjeta Europe izražavaju opću težnju ka ukidanju smrtne kazne,

Sporazumjele su se o sljedećem:

Članak 1.

Ukidanje smrtne kazne

Smrtna se kazna ukida. Nitko ne može osuditi na smrtnu kaznu ili pogubiti.

Članak 2.

Smrtna kazna za vrijeme rata

Država može u svom zakonodavstvu da predvidi smrtnu kaznu za djela izvršena u doba rata ili neposredne ratne opasnosti; takva kazna primijenit će se samo u slučajevima predviđenim zakonom i sukladno njegovim odredbama. Država obaviještava Generalnog tajnika Savjeta

Europe o relevantnim odredbama tog zakona.

Članak 3.

Zabrana odstupanja

Nijedna odredba ovog protokola ne može se ukinuti na temelju članka 15. Konvencije.

Članak 4.

Zabrana rezervi

Na odredbe ovog protokola ne mogu se stavljati rezerve na temelju članka 57. Konvencije.

Članak 5.

Teritorijalna primjena

1 Svaka država može prilikom potpisivanja ili deponiranja instrumenta o ratifikaciji, prihvaćanju ili potvrđivanju, da odredi teritorij ili teritorije na koje se ovaj protokol primjenjuje.

2 Svaka država može u svako doba poslije toga, putem izjave upućene Ge-

neralnom tajniku Savjeta Europe da proširi primjenu ovog protokola na bilo koji drugi teritorij naveden u izjavi. U odnosu na takve teritorije Protokol stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi poslije datuma prijema takve izjave od strane Generalnog tajnika.

3 Svaka izjava sačinjena na temelju prethodna dva stavka može, u odnosu na teritorije navedene u takvoj izjavi, da se povuče izjavom Generalnom tajniku. Povlačenje izjave ima djelovanje od prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon dana kada je Generalni tajnik primio takvo obavješnje.

Članak 6.

Odnos prema Konvenciji

U odnosu na države članice odredbe članka 1. do 5. ovog protokola smatraju se dodatnim člancima Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se sukladno tom.

Članak 7.

Potpis i ratifikacija

1 Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Europe potpisnicama Konvencije; on podliježe ratifikaciji, prihvaćanju ili potvrđivanju. Država članica Savjeta Europe ne može da ratificira, prihvati ili potvrdi ovaj protokol ako nije istovremeno ili prethodno ratificirala Konvenciju.

2 Instrumenti o ratifikaciji, prihvaćanju ili potvrđivanju deponiraju se kod Generalnog tajnika Savjeta Europe.

Članak 8.

Stupanje na snagu

1 Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije dana kada je pet država članica Savjeta Europe izrazilo svoj pristanak da su vezane ovim protokolom sukladno odredbama članka 7.

2 U odnosu na svaku državu članicu koja poslije toga izrazi svoj pristanak da je njime obvezna, Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije datuma deponiranja instrumenta o ratifikaciji, prihvaćanju ili potvrđivanju.

Članak 9.

Funkcije deponitara

Generalni tajnik Savjeta Europe obavijestava države članice Savjeta o:

- a svakom potpisu;
- b deponiranju svakog instrumenta o ratifikaciji, prihvaćanju ili potvrđivanju;
- c svakom datumu stupanja na snagu ovog protokola sukladno člancima 5. i 8;
- d svakom drugom aktu, notifikaciji ili priopćenju u svezi s ovim protokolom.

U potvrdu čega su dolje potpisani, propisno ovlaštteni za tu svrhu, potpisali ovaj protokol.

Sačinjeno u Strasbourgu u dana 28. travnja 1983. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Europe. Generalni tajnik će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

Protokol broj 7. uz konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda

Strasbourg, 22. XI. 1984

Države potpisnice, članice Savjeta Europe,

Rješene da poduzmu korake kako bi osigurale zajedničko provođenje određenih prava i sloboda putem Konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisane u Rimu 4. studenog 1950. (u daljnjem tekstu "Konvencija"), Sporazumjele su se o sljedećem:

Članak 1.

Proceduralne zaštite u svezi sa protjerivanjem stranaca

1 Stranac koji zakonito boravi na teritoriju jedne države ne može se iz njega protjerati, osim na temelju odluke donijete sukladno zakonu, i ima pravo:

a da podnese razloge protiv svog protjerivanja;

b da se njegov predmet preispita; i

c da u te svrhe bude zastupan pred nadležnim tijelom ili osobom ili osobama koje to tijelo odredi.

2 Stranac se može protjerati i prije nego što iskoristi svoje pravo na temelju stavka 1. a, b i c ovog članka, ako je protjerivanje nužno u interesu javnog poretka ili se zasniva na razlozima nacionalne sigurnosti.

Članak 2.

Pravo na žalbu u krivičnim stvarima

1 Svako tko je odlukom suda osuđen za krivično djelo ima pravo da njegovu osudu ili kaznu preispita viši sud. Ostvarenje ovog prava, uključujući i temelje za njegovo korištenje, uređuje se zakonom.

2 Ovo pravo može podlijegati izuzecima u odnosu na djela manjeg značaja, koja su određena zakonom, ili u slučajevima kada je osobi u pitanju u prvom stupnju sudio najviši sud ili je bila osuđena na temelju žalbe na oslobađajuću presudu.

Članak 3.

Naknada za pogrešnu presudu

Ako je neka osoba bila pravomoćnom presudom osuđena zbog krivičnog djela i ako je kasnije njena presuda bila ukinuta ili je bila pomilovana zbog toga što neka nova ili novootkrivena činjenica neosporno ukazuje da se radilo o sudbenoj grešci, osoba koja je pretrpjela kaznu kao posljedicu takve osude dobit će naknadu sukladno zakonu ili praksi dotične države, osim ako se ne dokaže da je ona u potpunosti ili djelomično odgovorna za to što nepoznata činjenica nije pravovremeno otkrivena.

Članak 4.

Pravo da se ne bude suđen ili kažnjen dvaput po istom predmetu

1 Nitkome se ne može suditi niti se može ponovo kazniti u krivičnom postupku u nadležnosti iste države za djelo zbog koga je već bio pravomoćno oslobođen ili osuđen sukladno zakonu i krivičnom postupku te države.

2 Odredbe prethodnog stavka ne spr-

ječavaju obnovu postupka sukladno zakonu i krivičnom postupku date države, ako postoje dokazi o novim ili novootkrivenim činjenicama, ili ako je u ranijem postupku došlo do bitne povrede koja je mogla da utiče na njegov ishod.

3 Ovaj se članak ne može staviti izvan snage na temelju članka 15. Konvencije.

Članak 5.

Jednakost supružnika

U svezi s brakom, u toku braka i u slučaju njegovog raskida, supružnici imaju jednaka prava i odgovornosti u pogledu privatno-pravnog karaktera međusobno i u svom odnosu prema djeci, pri sklapanju braka, za vrijeme braka i u slučaju raskida. Ovim člankom države ne sprječavaju poduzimanje takovih mjera koje su neophodne u interesu djece.

Članak 6.

Teritorijalna primjena

1 Svaka država može prilikom potpisivanja ili deponiranja instrumenta o ratifikaciji, prihvaćanju ili potvrđivanju, da odredi teritorij ili teritorije na koje se ovaj protokol primjenjuje i da navede mjeru do koje se obvezuje da će njegove odredbe primjenjivati na tom teritoriju ili teritorijima.

2 Svaka država može u svako doba poslije toga, putem izjave upućene Generalnom tajniku Savjeta Europe da proširi primjenu ovog protokola na bilo koji drugi teritorij naveden u izjavi. U odnosu na takve teritorije Protokol stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka od perioda od dva mjeseca kada Generalni tajnik primi takvu izjavu.

3 Svaka izjava sačinjena na temelju prethodna dva članka može, u odnosu na svaki teritorij naveden u takvoj izjavi, da se povuče ili izmjeni, notifikacijom upućenoj Generalnom tajniku. Povlačenje ili izmjena stupa na snagu od prvog dana u mjesecu nakon isteka dvomjesečnog perioda od datuma kada Generalni tajnik primi takvu notifikaciju.

4 Izjava data sukladno ovom članku smatrat će se kao da je data sukladno stavku 1. članka 56. Konvencije.

5 Teritorij svake države na koji se primjenjuje ovaj protokol na temelju ratifikacije, prihvaćanja ili potvrđivanja, i

svaki teritorij na koji se ovaj protokol primjenjuje na temelju izjave te države na temelju ovog članka, mogu se smatrati odvojenim teritorijima u svrhu članka 1.

6 Svaka država koja je dala izjavu sukladno stavku 1 ili 2. ovog članka, može u svako vrijeme nakon toga izjaviti u ime jednog ili više teritorija na koje se izjava odnosi da ona prihvaća nadležnost Suda, da prima podneske od pojedinaca, nevladinih organizacija ili skupina pojedinaca, kako je utvrđeno u članku 34. ove konvencije u odnosu na sve ili bilo koji od članaka 1. do 5. ovog protokola.

Članak 7.

Odnos prema Konvenciji

U odnosu na države članice odredbe članka 1. do 6. ovog protokola smatraju se dodatnim člancima Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se sukladno tom.

Članak 8.

Potpis i ratifikacija

Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Europe potpisnicama Konvencije. On se ratificira, prihvaća ili odobrava. Država članica Savjeta Europe ne može da ratificira, prihvati ili odobri ovaj protokol ako nije prethodno ili istovremeno ratificirala Konvenciju. Instrumenti ratifikacije, prihvaćanja ili odobrenja se deponiraju kod Generalnog tajnika Savjeta Europe.

Članak 9.

Stupanje na snagu

1 Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka dvomjesečnog perioda od dana kada je sedam država članica Savjeta Europe izrazilo svoj pristanak da su vezane ovim protokolom sukladno odredbama članka 8.

2 U odnosu na svaku državu članicu koja poslije toga izrazi svoj pristanak da je njime obvezna, Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije protoka dvomjesečnog perioda od dana kada je deponiran instrument o ratifikaciji, prihvaćanju ili potvrđivanju.

Članak 10.

Funkcije deponitara

Generalni tajnik Savjeta Europe obavještava države članice Savjeta o:

- a svakom potpisu;
- b deponiranju svakog instrumenta o ratifikaciji, prihvaćanju ili potvrđivanju;
- c svakom datumu stupanja na snagu ovog protokola sukladno člancima 6. i 9;
- d svakom drugom aktu, notifikaciji ili izjavi u svezi s ovim protokolom.

U potvrdu čega su dolje potpisani, propisno ovlaštene za tu svrhu, potpisali ovaj protokol.

Sačinjeno u Strasbourg-u dana 22. studenog 1984. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Europe. Generalni tajnik će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

Protokol broj 12 uz konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda

Države potpisnice, članice Vijeća Europe,

Imajući u vidu temeljne principe u skladu s kojima su sve osobe jednake pred zakonom i imaju pravo na jednaku zaštitu zakona;

Odlučne poduzeti daljnje korake za unaprijeđenje jednakosti svih osoba kroz zajedničko provođenje opće zabrane diskriminacije na osnovi Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda,

potpisane u Rimu 4. studenog 1950. godine (u daljnjem tekstu: Konvencija); Potvrđujući da princip nediskriminacije ne sprječava države članice da poduzimaju mjere u cilju promaknuća pune i stvarne jednakosti, pod uvjetom da postoji cilj i razumno opravdanje za te mjere,

Sporazumjele su se o sljedećem:

Članak 1.

Opća zabrana diskriminacije

1 Uživanje svih prava utvrđenih zakonom osigurano je bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovinsko stanje, rođenje ili drugi status.

2 Nikog niti jedan organ vlasti ne smije diskriminirati ni po kojemu osnovu, kao što je navedeno u stavku 1.

Članak 2.

Teritorijalna primjena

1 Svaka država može, prigodom potpisivanja ili kod deponovanja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju, precizirati teritoriju ili teritorije na koje se ovaj protokol primjenjuje.

2 Svaka država može, u svako drugo vrijeme kasnije, izjavom upućenom generalnom tajniku Vijeća Europe, proširiti primjenu ovog protokola na drugu teritoriju koja je precizirana u toj izjavi. Ovaj protokol stupa na snagu u odnosu na tu teritoriju prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma kad je generalni tajnik primio tu izjavu.

3 Svaka izjava data na temelju dva prethodna stava, u odnosu na bilo koju teritoriju preciziranu u toj izjavi, može biti povučena ili izmijenjena saopćenjem upućenom generalnom tajniku Vijeća Europe. Povlačenje ili izmjena stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi po isteku roka od tri mjeseca od datuma kad je generalni tajnik primio to saopćenje.

4 Izjava data sukladno ovom članku smatra se kao da je data u skladu sa stavkom 1. članka 56. Konvencije.

5 Svaka država koja daje izjavu sukladno sa st. 1. ili 2. ovog članka može, u bilo koje vrijeme nakon toga izjaviti, u ime jedne ili više teritorija na koje se izjava odnosi, da prihvata nadležnost suda za prijem predstavki od pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca kako je utvrđeno člankom 34. Konvencije, a u odnosu na članak 1. ovog protokola.

Članak 3.

Odnos prema Konvenciji

Države članice smatraju odredbe čl. 1. i 2. ovog protokola kao dopunske članke Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se sukladno tomu.

Članak 4.

Potpisivanje i ratifikacija

Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Vijeća Europe potpisnicama Konvencije. On podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju. Država članica Vijeća Europe ne može da ratificira, prihvati ili potvrdi ovaj protokol a da prethodno ili istovremeno nije ratificirala Konvenciju. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju deponiraju se kod generalnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 5.

Stupanje na snagu

1 Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije isteka razdoblja od tri mjeseca od dana kada je deset država članica Vijeća Europe izrazilo svoju suglasnost da su vezane ovim protokolom u skladu sa odredbama članka 4.

2 U odnosu na svaku državu članicu koja poslije toga izrazi svoju suglasnost da bude vezana njime, Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma deponiranja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju.

Članak 6.

Funkcije deponitara

Generalni tajnik Vijeća Europe izvješćuje sve države članice Vijeća Europe o :

- a svakom potpisu,
- b deponiranju svakog instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili potvrđivanja,
- c svakom datumu stupanja na snagu ovog protokola u skladu sa čl. 2. i 5.,
- d svakom drugom aktu, izvješću ili saopćenju u svezi sa ovim protokolom.

Sačinjeno u Rimu, dana 4. studenog 2000. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Vijeća

Protokol 13. europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, koji se odnosi na ukidanje smrtne kazne u svim okolnostima

Zemlje članice Vijeća Europe potpisnice ovog dokumenta,

Uvjerene da je svako pravo na život temeljna vrijednost u demokratskom društvu i da je ukidanje smrtne kazne temelj za zaštitu ovoga prava i za potpuno priznavanje dostojanstva svih ljudskih bića;

Želeći promicati zaštitu prava na život zajamčenog Konvencijom o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda potpisane u Rimu, 4. studenog 1950. godine (u daljnjem tekstu: Konvencija);

Konstatirajući da Protokol 6. Konvencije, koji se odnosi na ukidanje smrtne kazne, potpisan u Strasbourgu, 28. travnja 1983. godine ne isključuje smrtnu kaznu s obzirom na djela počinjena u tijeku rata ili izravne prijetnje od rata;

Riješene da poduzmu konačne korake glede ukidanja smrtne kazne u svim okolnostima, složile su se kako slijedi:

Članak 1.

Ukidanje smrtne kazne

Smrtna se kazna ukida. Nitko neće biti osuđen na ovakvu kaznu niti pogubljen.

Članak 2.

Zabrana derogacije

Ne može se derogirati niti jedna odredba iz ovog protokola po članku 15. Konvencije.

Članak 3.

Zabrana zadržavanja

Nema zadržavanja po članku 57. Konvencije s obzirom na odredbe ovog protokola.

Članak 4.

Teritorijalna primjena

1 Svaka država, može u vrijeme potpisivanja ili deponiranja svojih instrumenata i ratifikacije, prihvaćanja ili odobre-

nja, navesti teritorij ili teritorija na koje će primjenjivati ovaj protokol.

2 Svaka država može kasnije, izjavom obraćajući se glavnom tajniku Vijeća Europe, proširiti primjenu ovog protokola na svaki drugi teritorij naveden u izjavi. S obzirom na takav teritorij, Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma primitka takve izjave.

3 Svaka izjava iz prethodna dva stavka može, s obzirom na svaki teritorij naveden u takvoj izjavi, biti povučena ili izmijenjena obavještavajući glavnog tajnika. Povlačenje ili izmjena stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma primitka takve obavijesti.

Članak 5.

Odnosi u Konvenciji

Između država- strana odredbe čl. 1. - 4. ovog protokola smatraju se kao dodatni članci Konvenciji, i sve se odredbe Konvencije primjenjuju shodno tome.

Članak 6.

Potpisivanje i ratifikacija

Ovaj protokol otvoren je za potpisivanje zemljama-članicama Vijeća Europe koje su potpisale Konvenciju. Podliježe ratifikaciji, prihvaćanju i odobrenju. Zemlja-članica Vijeća Europe ne može ratificirati, prihvatiti ili odobriti ovaj protokol bez prethodnog ili istovremenog ratificiranja Konvencije. Instrumenti ratifikacije, prihvaćanja ili odobrenja deponiraju se kod glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 7.

Stupanje na snagu

1 Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon dana kada deset ze-

malja-članica Vijeća Europe izrazi svoju suglasnost za Protokol sukladno odredbama članka 6.

2 S obzirom na svaku zemlju-članicu koja kasnije da svoju suglasnost, Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma deponiranja instrumenata ratifikacije, prihvaćanja ili odobrenja.

Članak 8.

Obveze depozitara

Glavni tajnik Vijeća Europe obaviještava sve zemlje-članice Vijeća Europe o:

- a svakom potpisivanju;
- b deponiranju svakog instrumenta ratifikacije, prihvaćanja ili odobrenja;
- c svakom datumu stupanja na snagu

ovog protokola sukladno čl. 4. i 7.;

d svakom drugom aktu i obavijestima koji se odnose na ovaj protokol.

Potvrđujući ovo, dole potpisani, uz to propisno ovlašteni, potpisali su ovaj protokol.

Sačinjeno u Vilniusu, 3. svibnja 2002. godine, na engleskom i francuskom jeziku, oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivi Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe prosljeđuje ovjerene kopije svakoj zemlji-članici Vijeća Europe.

Ovjeran primjerak jedinog izvornog dokumenta, na engleskom i francuskom jeziku, deponiran je u arhivu Vijeća Europe.